

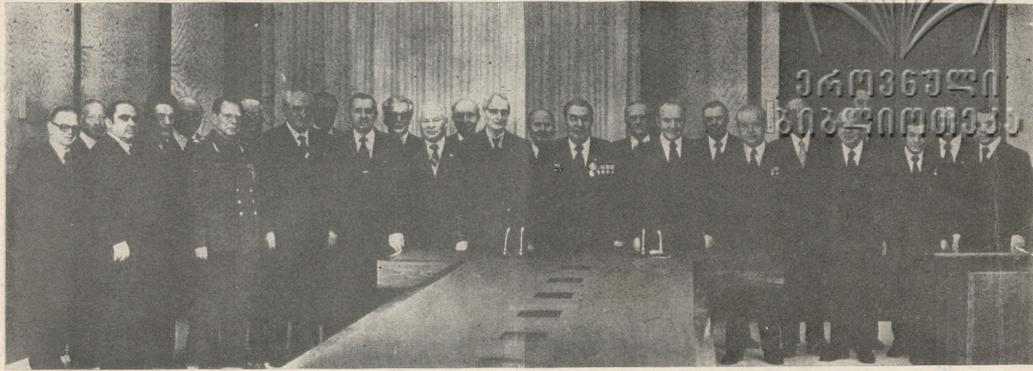
1979

საქართველოს
ფეხბურთის
ფედერაცია

1979 წ.

საქართველო

სურათზე: ჭილოს გადაცემის დროს

ლ. ი. ბრეჟნევს გალაყა საგუოგლოს უმაღლესი ჯილდო

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის გრძანებულება

სსრკ ცენტრალური კომიტეტის ბენეფარული მდივნის, სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარის, საბჭოთა კავშირის მარშლის, ორგზის საბჭოთა კავშირის გვირის ამხანაგ ლეონი ილიას ძე ბრეჟნევის ლენინის ორდენითა და მისამ „ოქროს მარსპვალის“ მედლით დაჯილდოების შესახებ

დიდი სამამულო ომის წლებსა და ომის შემდგომ პერიოდში საბჭოთა კავშირის ეკონომიკური და თავდაცვითი მდიდრების განმტკიცებაში კომუნისტური პარტიისა და საბჭოთა სახელმწიფოს წინაშე უდიდესი დამსახურებისათვის, მშვიდობისათვის შრომისათვის დაუღალავი შრომისათვის და დაბადების დღესთან დაკავშირებით სსრკ ცენტრალური კომიტეტის გენერალური მდივანი, სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე, საბჭოთა კავშირის მარშალი, ორგზის საბჭოთა კავშირის გვირი ამხანაგი ლეონი ილიას ძე ბრეჟნევი დაჯილდოვდეს ლენინის ორდენითა და მისამ „ოქროს მარსპვალის“ მედლით.

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარის პირველი მოადგილე მ. კუზნეცოვი.

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი მ. გიორგაძე.

მოსკოვი, კრემლი. 1878 წლის 19 დეკემბერი.

19 დეკემბერს კრემლი სსრკ ცენტრალური კომიტეტის გენერალური მდივნის, სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარეს ამხანაგ ლ. ი. ბრეჟნევს გადაცა საშობოლოს უმაღლესი ჭილო — ლენინის ორდენი და საბჭოთა კავშირის გვირის მესამე „ოქროს მარსპვალის“ მედალი.

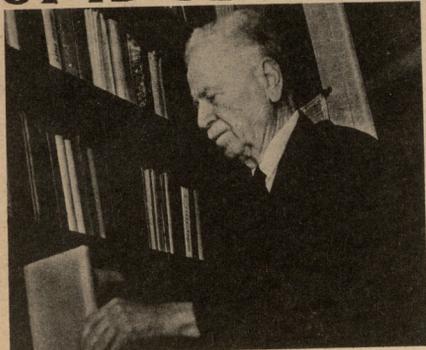
სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის დავალებით ამხანაგ ლ. ი. ბრეჟნევს ჭილო გადასცა სსრკ ცენტრალური კომიტეტის პოლიტიბიუროს წევრმა, სსრკ ცენტრალური კომიტეტის მდივანმა მ. ა. სუსლოვმა.

ჭილოს გადაცემაზე იყვნენ ამხანაგები ი. ვ. ანდროპოვი, ვ. ვ. გრიშინი, ა. ა. გრომიკო, ა. პ. კირილენკო, ა. ნ. კოსიგინი, ა. ი. პულეჟი, დ. თ. უსტინოვი, კ. უ. ჩერენკო, პ. ნ. დემიჩევი, ვ. ვ. კუნცევი, პ. მ. მავროვი, ბ. ნ. პონომაროვი, ნ. ა. ტიხოზოვი, ი. ვ. კაბიტოვი, ვ. ი. დოღვი, მ. ვ. ზიბანინი, ი. პ. რიაზოვი, კ. ვ. რუსაკოვი, მ. ს. გორბაჩოვი, აგრეთვე სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარის მოადგილე მ. ხოლოვი. სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პალატების თავმჯდომარეები ა. პ. შტიკოვი და ვ. პ. რუბენი, სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი მ. ვ. კიორგაძე, სსრკ ცენტრალური კომიტეტის გენერალური მდივნის თანამშემუენი ა. მ. ალექსანდროვი და ა. ი. ზლატოვი, სსრკ ცენტრალური კომიტეტის გენერალური მდივნის რეფერენტი ე. მ. სამოტეიკინი.

საშობოლოს უმაღლესი ჭილის გადაცემისას აშხ. მ. ა. სუსლოვმა სიტყვა წარმოიტყა.

საპასუხო სიტყვა წარმოიტყა აშხ. ლ. ი. ბრეჟნევმა.

გრაფიკა

**გვიღობას
გსმუხანი
გხნიერი**

**აკაკი
შანიძე**

სახალხო პირველი

შეგა ასარი 1979 წელი, რამდენიმე
შუბიკითა ვუთარავ "დიხონ" სმხეთ-
თქნით მის ჳრახვიოქმის რამდე ქსავით
ქს.

ღახით 1978 წლის "ყუხნიის ნამებ" **რახის 1500 წლისათი ვქითით.** ეს ძეგლი
ზხუქნიხეთი რაკუქნიხეთი ხუჭითა **ხარაქ**
ახახვი ქსავითით მის რირ ვუთარავით
მირიხვი წახუქნი.

ესე ვახით წლის ბმირთხის უნიუქნიხეთ-
ბი მუქბი ათვიი ახუქნიხის 60 წლისათი
ღბ მუქნიხეთი ბახის რახუქნი რეთი ჳახვი
ჯახუქნიხეთი ბიაქნიხითი ვარახუქნიხეთი (ქ-
ბახუქნიხეთი იუა ქსავითით მის ვრბუქნიხეთი
ბახუქნიხეთი ახალი ვხვი, სმხეთითა წმირი-
თქნის მიხუქნიხეთი.

ჩუ მუქნიხეთი სმხეთი წმირი რე რეუ-
ქნი! ჳახუქნიხეთი თვარქნიხეთი რე მუქნიხეთი
ხამ ქსუქნიხეთი რახუქნიხეთი რე მუქნიხეთი
ბი მუქნიხეთი მუქნიხეთი ჩუქნი რახის ვმუქნიხეთი
საქნიხეთი.

ჯაკი ვინიძე

31 იანვარი 1978 წ.

16222

ქრისტეობის დღეა. ქვეყნისა ჳეგობა!

ღარიკა

ქრისტეობის
№ 15 ნომერი 1978 წ.

ქრისტეობის 1923 წლისან
ქრისტეობის საჯარო-ბეჭდვითი
კომისიის და სალიტერატურო-
სამხატვრო ქრისტეობის

სამ. კ. ც. ს. გომიქვილი

© „ღარიკა“, 1979.

სახალხო სიმღერა

მუხი ახალი აფეთქება.
მთვარის ახლად ანთება.
წელს ახალი უნაც მოვა.
ახლად აზრალდება.
ახალმენი ვახის რაკუქ
ავიქნიხეთი წმირი.
სულ ახალი თვლილი მოვა.
რაკ არ იუო წმირი.
ძვილ აქნიხეთი ჩაწვიხეთ
ახლად მუქნიხეთი ქალ-ვაქნიხეთი.
სხვა ღრუბელი წმირი
ჩემი ეხოს ალვაზე.
სხვა, სხვა... სულ სხვა ვერტი
მინდა.

სხვა სურათის დახატვა-
მინდა ახალ გუქნიხეთი ვაქნიხეთი.
შეხლა ქართან ახალთან.
სხვა ლექსი და სხვა სიმღერა,
რომ არ ჳეგვიდის ჳარწმინდის
ჩრდილიც მინდა, მუხის

ჩრდილი.
ერთი ნახდის ვაშლამდე.
სხვა რამ მინდა, სხვა ცვარ-
ნამი.

სხვა წიგნის ლამუნი.
სხვა რუქნიხეთის ამოცემა,
ვათლა სხვა სალამურის,
მოდი, წელი ახალი და
მიქნიხეთი ახალ მუქნიხეთი.
მე სიმღერად შეგმადე,
მამულს — სხვა მუქნიხეთი.
სხვა, სხვა... სულ სხვა გუნდა
მინდა.

სხვა სურათის დახატვა.
მინდა ახალ გუქნიხეთი ვაქნიხეთი,
შეხლა ქართან ახალთან.

ღარიკა სალიტერატურო

მთვარი რედაქტორი
რამაზ მარგინაძე

სარედაქციო კომიტეტი:

გულნარა ბახაძე,	ღინა ნოდინი
თანდის გომიქვილი	(მხატვარი-რედაქტორი),
(ს. შ. მღვიანი),	ღარიკა სულამიძე,
ოთარ ლომიძე-ვახლი,	ილია ბახაძე,
გურამ ლინაშვილი,	ილია ბახაძე,
სერგო ლომიძე,	უკა ჳახაძე.

რედაქტორი ქვეყანა წმირი

ქაკი სნა კ. მარქსის
სამ. სმ. რესუბ.
გვიღობას

ლეონიდი ილიას ძე
გრაფიკონი

შრომის კამათი

ცალკე წყნად დაისტამა სკკ ცენტრალური კომიტეტის გენერალური მდიონის, სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარის ამხანაგ ლეონი ილიას ძე ბრეტევის მოვარდნა წინე

„შრომელი ყველგან განსაჯობრებულ უყარდღებს იმედს და იმედს მოგონებებისადმი. ეს განსჯობრ არის: მოგონებები ის, თუ ამ მინუტელოვანი ამბების, ძვრების, ჩაგლოვ წლების უშუალო მონაწილის შირი არის დაწერილი, მისი თვლი არის დანახული, აღწეული, და ამდენად იმდროინდელ ცხოვრებას უშუალომხილად განმოსცემს; მეთხველის ინტერესს ამით განმოსცემს.“

„უმოკლესი ხანში ერთმანეთს მოხვდა ლეონი ილიას ძე ბრეტევის მოგონება სპი წიგნი: „მეტორ მიწა“ „აღორძინება“ და „უპირი“. სამივე წიგნი რჩა მოკლეს და მერე დადურეგდებ, თვანათაღილ ხედავ ერთი კაცის ამდროინდელ ცხოვრებას, იმ კაცის, რომელსაც თავის ურუკველს მოვარდობდა ნაშრომის, ხალხის სამსახურში მინათა. და რაც მთავარია ამ შემოხვევაში იგრძნობა გამორჩეული სახელმწიფო მოღვაწის რიგითი ადამიანების სიახლოვე, იგი ყველგანის ხალხის გვერდით არის, ხალხში ტრიალებს, მათ პირვარამს იზიარებს და ამ პირვარამს არ მალავს, არ აიოლებს, არ ამახანებებს. იმედი და რწმენა აქედან მოდის. იმედი და რწმენა კი უფრო მერისისათვის ბრძოლის, შრომა-გარჯის თავდადოვან სწინდარშია“

ლეონი ილიას ძე ბრეტევის სამივე წიგნი კანონმდებარე, ლიტერატურა მოხუცა ერთმანეთს და მთელი სიტყვით გადავიწყობა რწმენა ცხოვრების შრომითი მოვარდნის ვნა მწიგნობრობის, თავგანწირვის, ვნა დანერგულ-განადგურებულის ადღენისა და ვნა უძლიო დამტვის, და-უხეხნეული ქანისა, ეს ყველაფერი ახსნენ მესტერებთან მოხდა, ახსნენ უშუალო მონაწილეობით, ახსნენ მამა-მამასა დეარითა და ხელთი. თუცა ჩვენი წინაპრებო ისევ ჩვენ ვართ იმისი ჩვეულის იმედდარე, ჩვეულის არეგობდენ — ყოველგვარი თავდაცვითი იმის და გარკა მამ შერძინის, შთანთქმების სკეითილდოლო არის გამონხეული ახე რომ, სამივე წიგნი ჩვენ ეძიებს უყვდა თაობის წიგნი!

„უპირი“ გამოსვლამ კიდევ ერთი საინტერესო ურუკული დაწარმოა ჩვენი ექიმისა. შემოხვევაში არ არის, განაწარმოა რწმენა ახს იუსი, „უპირი“ ერთხანად რომ მიიწერა საყვედლოთ უყარდღებდა. ახს რამე წიგნი ვერტყვებ: „იმის გამო, რომ ამერიკელი მეთხველი ღდი ინტერესს იმდენ სკკ ცენტრალური კომიტეტის გენერალური მდიონის, სსრ კავშირის უმაღლესი

მინდა და სივარდნი წიგნი

მარტინოვი
ნივლირთხვა

საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარის ღ. ი. ბრეტევის ნაწარმოებებისადმი, ამერიკის შეერთებული შტატების ერთ-ერთი უდიდესი საპროცესულო ფორამს „ეტეგამონ პრესას“ მიღობ გადაწყვეტილება გამაოქნევის წიგნები: „მეტორ მიწა“ და „აღორძინება“ გამოცემლობას გადაწყვეტილი აქვს აგრეთვე გამოუშვას წიგნი „უპირი“.

და კიდევ: „ეტერი ამერიკელი უდავოდ ღდი ინტერესით გაცნობდა ღ. ი. ბრეტევის მოგონებებს იმის შესახებ, თუ როგორ ათვისა და ჩაიყენა ხალხის ხანსახალსო საბჭოთა ხალხმა უახანესი ვამირი მიწების უდავებარ სივარდები, — აღნიშნა ინტერესით ამერიკის შეერთებული შტატების თავდასარი სხელმწიფო მოღვაწედ ღ. კაისინა“.

ასეთი ღდი ინტერესი განპირობებულია იმ უშუალოობით, ადამიანთან სერიოს გამონახვის იმ ხაოცარი უნარით, ცხოვრების ცოდნითა და სკეითარი პასუხისმგებლობის იმ გრძნობით, რაც ამ წიგნიდან ახე ნათლად, ხელშესახებამ გამოსცევათ.

ცხოვრების მანძილზე ადამიანი ბევრ რამეს ხედავს, იტყვას, გრძნობს, რისა ვაგლოცვამ ყოველთვის ხედავს, მარტინოვი მთავარი მინდ უმარტინოვი ხოლმე მესხივრებას და ეს მთავარი უმარტინოვს ხალხი.

„უპირი“ წინა პლანზე უნახალი-ადამიანები არან წამოჩენილი. მთავთის მთავარია არა თანამდებობა, არამედ მოვალეობა. ამ შხვი მართლდ რომ საინტერესო ეცდოდა ანდრას ასული ზაიჩუკა, რომელც მოითხოვს განთავისუფლებულ პარტიის რაიკომის პირადე მდიონის მოვალეობისაგან და ჩამორჩენილი საბჭოთა მურერების დატოვებარად ვაგვანონს. ერთ-ერთი მონიწეუ საბჭოთა მურერების ღირებულების თვედერ ტროფიმეს ძე მორგუნოს კი ჩაიადგინოთ თავმჯდომარეობა შესთავაზეს, რაზედაც კატეგორიულ უარს აცხადებს და ასახუტებს კიდევაც.

ახე მხოლოდ ის ადამიანები იქცევიან, ვისთვისაც ნათლად მთია არა იმდენად შესაძლებლობა, რამდენადაც ის, თუ ხალ უფრო არან სპირინი, სად უფრო ვაივადგებათ თავიანი ხალხს.

„უგორბად ამბობ ჩაქსოვა ამდენი სიბოთი და სეყარბადი მთი საქმიანობას, მთი კეთილ სახედებს.“

ასეთი ვულში ჩაწეწეწი ამბები ამ წიგნიში ვერტყა.

ჩემთვის, როგორც მერლისათვის, „უპირი“ საინტერესო იმ მხრედაც, რამე მთი საბატეკული დირებულუბა ნამდვილად მოხდა. ვითხვებოზო წიგნსა და ქაირშლის გვეწინა მესხის, სიცვი ძღვეწი ატანს, სუნქვას მთავარს ზაფხულის ხეცო და იმ დროებითი ვულგატობლობის ნავეტულ მტარებდა, უპირის ათვისების მერორ წელს რომ მოხდა — მცირე მოსავლობისის ნავეტული, რაც სესტატოსების, უფრო კი უხეობელი სესტატოსების სახაარაკო, საღმიდლო გახდა.

„უპირის პირველი ვაგაზულო მარკალმზრვი დამაწროდა: როგორც სახაბარდო, როგორც საჭირო, როგორც უაღრესად ადამიული და მწილ სტესი კრეტები კაჯალი ადამიული, უფრო კრეტები ვიდრე გვეგონა. სკმე მარტოს სი კარ არის, რომ საუყურეწინა გვეწინა, ვაგაზულობის ჩაღარბოული უცხეცხეცად დასწელობ, იუსი მკვირვი იუსი, რომ ვეწიანს არ ემორჩილებოდა, არამედ იუსი, რომ უახანების უპირზე უაჭობო“

რად ვაგაზულო არ არის ხოლმე, ამ სიტყვის ჩვეული მნიშვნელობით. აუფრო პირის ათვისებობა ისეთია, რომ ზამთარს ღამის სკეობარს მოხდეს ზაფხულში. ვაღენბა თუ არა თოვლი, ჩამოცხება, მანსო ჩვეულებრივ არასდროს არ წყნის, მიწა სწარავდა შრება, ქვაყავება, და ხენა ერთობრად მწილდებდა.“

მარტინოვი თავდაუოვანება გარან უამინდობაც და-მარცხა და სკეტატოსების ეტყვიდა.

ველარ გამოსხენება, რომელი მერტლის წიგნიში ამოვიტყე — ადამიანები აშენებენ ქალაქებს, ქარხნებს, გზებს, ხიდებს; მთავარებენ მურერებლობას და ახლა სხვაგან გადაიან, სხვა მურერებლობაზე მიდანი და დამთავრებელი ქალაქების, ქარხნების, გზების, ხიდების გარდა, იქ სახელმწიფო ტოვებენ, მარტინოვი ამ სახელმწიფო ბერი ვერ აწინეწის.

ლეონი ილიას ძე ბრეტევის კი ეს, თითქოს შემოწმებული შემანია და ჩვენც დაგვანადგოვინა: „ჩველბები მელი შვლია ეცდოკარ ანდრას ასულმა ახალ მიწას, რომელც ამხ შეიყვარა. და როგო ეცდებოდა, საავადმყოფოში მისულ მეგობრებს მხოლოდ ერთი რამ სთხოვა: — ნუ შეშინებოთ ჩემს სახელს, არ მიწა რამე მამოჩებდა ტესპა...“

ყოველი ნამდვილი ადამიანი, თავისი ხალხის, სამშობლოს ნამდვილო ადამიანი, თავმდაბალია. იგი ხალხური არაფერა ამს ვეწეწება — ადამიანს თავმდაბლობა აუცილოშიდობლობა. „უპირი“ არა მარტო მთი ავტორის კეთილშობილოთ თავმდაბლობა ვეწეწებს ამდენ საინტერესო, არამედ იმ ადამიანებისაც, რომლებიც ამ წიგნის მოქმედ გმირები არიან, ვინმე სეყარბულუბაც აწინარის ეს წიგნი!

ტრაქტორისტები დალუგა: სხვებს დეფობო გზა, თვითონ ბოლის წყვილ ვაგინდოლ მდინარის გადასახლავდა, ყინული ჩატყდა და დალოტა. როცა მეგობრებმა წყლენდ ამოიყვანეს დალუგებო, ჩხენი საბჭოთა კავშირის გმირის მოწმობა უმოკეს. მანახლ კავშირისა მურერებისა არანდ იცოდა, რომ მთი ვეწრებო ამეთი კაცი მურთობდა. როგორც გამორტყა, გმირის წიგნმა დაწედი მოტობაძე ნეტერტეკოსი დენტრის ვაღაუბებისა თვისი მოხდა. და კიდევ ერთი ვულსმოქმედლო იუსი დალუგა. მე მახსოვს დენტრ, მახსოვს მურარტო ვეწვის წიგნიში ამ ვაგაბულის გმირები. თითქოს რა უნდა იყოს მარტომის კაცისათვის ეცლის მინდარე მარტო, ვთი რომ, სხვებს ხოლმე ცხოვრებში ამეთი ვულსად უფრო ვაგაბუდებია.“

ეს გრძნობა, ეს გულმსკეობილი შემოხვევა.

„უპირი“ ვაგაზურდა: მთლიანობით ადამიანი კითხულობს ჩვეწნი თუ საღვარებაგით. ეს კი ამ თვისის უტყვარი უყვანება.“

ადამიანები კითხულობენ მას, რაც მთი ხასიათიან, შეხედულებათიან, ცხოვრებათიან, სურვილთიან არის ახლის. ეს ყოველთვის კი უხვა არის ლეონი ილიას ძე ბრეტევის წიგნიში „უპირი“.

„უპირი“ მიწის სეყარბულისა და სიოცხლის სეყარბულის წიგნია, კი სეყარბული კიდევ ერთხელ უცხავს ხსენ იმ დიდ მუშაობას, კაცობრივობას, რითაც ახს ეწილობა მთელ მოვალეობით სკკ ცენტრალური კომიტეტის გენერალური მდიონის, სსრ კავშირის უმაღლესი ხალხის პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ამხანაგი ლეონი ილიას ძე ბრეტევი.

პარლო კომბრინძი

გ რ ა ვ ა ლ ს ა ლ ნ ა რ ე ს !

ნიკიტხე ლი
გისწირითავე

მრავალ ახალ წელს, მრავალ გამარჯვებასა და სისხარულს ვუსურვებ შერნელ „დროის“ ყველა მკითხველს 1979 წლის ბანტიმალზე.
მრავალ ახალ წელს და ამავე მრავალ გამარჯვებასა და შემოქმედებით სისხარულს ვუსურვებ შერნელ „დროის“ ყველა მკითხველსა და თანამშრომელს.
მრავალ, მრავალ გამარჯვებასა და დიდ სისხარულს ვუსურვებ ყოველმა, მთელ წავეს, სავარაუდო რესპუბლიკას, მთელ წავეს ავსტრალიას.
ბანსაუთრანით მსიაშოვნებს ამ მისაღობი სტრამოსებარს ბაშოქაუნება შერნელ „დროის“, წავეს აველი საბაქოთა შერნელის ფარსებაზე, შერნელისა, რამელთავეს პრითელ ინსტიტუტთან და ვაქაქანდებოქანდ წავეს თაქონს, დღეს ვაქაქაველი თაქონს, მწარეღობი და კოქაქანი პაქეღობი იქონს, მწარეღობის და მთელი იქონს წავეს ავსტრალიას და მთელი მსოქლიოსათონს 1979 წელს!

ირაკლი აბაშვიძე,
პოეტ-პაქეღობი

შემოგრაქანი ცეცხლით და
შემგრაქანი ნათელით,
შემოგრაქანი მსხაქიდან,
შემგრაქანი აბანით.
მომყავს შუსაქრეველად —
ხარი ბრგე და ჯანწრეღი,
დაგვიღობე პირველად
აბი ავეის გაქილეღი.
ჩიქილაქავე დაქიღი
მიღობი ნანთელი,
ფაქაქავე ავექიდან
დაუთვეღი ქართველი.
სიქვიღს დაუბაქანე,
გვა სიღობელის გაქაქანე,
შური ქარს გაქაქანე
და სიქივე დათსენ!

ჯანსულ ჩარაქიანო

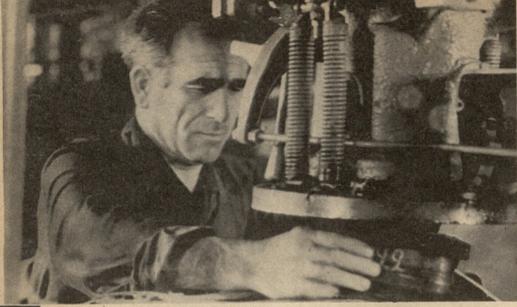
ახალ იმელით,
ახალი რქეწით —
ქველი ფოქეწით და საჭრანეწით
შოვიღა ისევე ახალი წელი —
ტრიალეს შიქა შიქავე მტრანეწი...
ჭერ იგი ყრმა
საქეწი, საწილი,
როგორც ამ თოველი თეთრი ქულევი.
შოვიღა იგი და უქვე გვაბობს
ღიღი ნევეწით და ერთვეღობით.
ღა, იყავ მექველი,
მთოლოღ დიღის, და უქთომელის,
მოქრის ველის საქეწილო,
მოგვექ სისათლე საქეწილო...
და თიხი, ქინი დაუქრობელი,
საშობლოს წმინდა ნათლის მირანით
განბანე ყველის სული უქვე ბლიგე,
და, დაგვიღებე საქეწე საქეწილო,
ფქოლოღ ქარად თოვესუღობის!
ღა, კიღი, კიღი სუწეწი მწიღობით
ჩითაქვს შენი ყველი ბოლოღის!
ღა, დაუბელის სისათლე ღიღი
შემოსელს შეწასა
და ჩვეს მთოლოღის!
თეღი ბაქეწილი

1979

გაღებვიყენ ერთმანეთს, მოციოხებს, რამდენიმე წუთში რკალსონან დ-
კავშირებულ ათახი ამზისა და ათახი კორის ვახსენება მოასწრს.
შერე მაღალ-მაღალა, კოპრად ვაწარმოებლმა თანაგვერდელმა ხალხებუნი
შეისწორა, ჩაახველა და უციოხავად წამოიწყო:
— ამას წინაი საქანდებოა დისტრატცია დავიცვამ... ახლა სადქტორიერე
ვმუშაო... ვნახით, რა ვაძოვა. შენ? შენ სად მუშობ?
— „ისინაში“. თბილისის ფესხაქმლის ქარხანაში.
— რაღაც უცნაური ნაქარქყოლი შენიშნა გვიერ თანაგვერდელის ირინულ
გამოხედვამ. შენიშნა და მამინედ ვარბად თქვა.
თანამოსურებმ საათის დახედ, ახლდ შერაქის წყულთა შეთქორა, ჩაბ-
ველა და ქბლდმუშა გამოცრა:
— რას აკეთებ ფაბრიკაში?
— ფესხაქმლის საძირე ტყავებმ ვჭირ.
— სულ ევ არის შენი მოღვაწეობა? — კვლავ იეღვა ირინულმმა ნა-
ქარქკლმა თანაგვერდელს თვალუმში.
— აღარაფერი უთქვამთ. დემშვიდობინებ ერთმანეთს, ხედი ჩამორაოვებ და
თავთაივანი გზას გაუყვეწენ...
— ახერჯანდალდ იოხამი ტელფონი.
სატრის რაიონიულ კომიტტიდან რეკავდენ. სახელმწიფო პრემიის და-

ღიჯს, სულ ეს არის!

ოთარ დემეტრაშვილი

არცადაც ურაცადაც

ქარი ჩაღდა.
ტყვისებრად ჩაეპმულ ციდან შემოდგომის შუმე გამოყო თავი და თბი-
ლისს გადმოხედა.

საშუალო ტანის შავგერმენმა კაცმა ჭახტორში წაყიდა ვაგონები გაქცა, ილ-
ლამო ათილი და დნეჯ ნახიოთ შეუტყა შენისკენ მიმავალ აღმართს.

ილია ჭავჭავაძის პროსპექტი თანდათან იგებოდა ხალხით.
აწიო ჩვევა ჭახტობიდან გამოყვა მას: უკველთვის, როცა პრესაში საბ-
ჭოთა კავშირის სახელმწიფო პრემიის ლაურეატების სია გამოქვეყნდებოდა, მო-
ცადეულდ ცნობისმოყვარეობის ვეღარ იცხებდა. დილითვე ჩაირბენდა ჭახტო-
რან, იუღდა ვაგონებს, ვაშლიდა და ჩვეულდ გულმდინდევით უტირატებდა
ხოლოდ ითიოლუდ სტრატონს.

ახალი ლურჯატების სიაში ჩვენი თანამემამულე უკველდ გვარის გამო-
ჩენა რაღაც დღეებში, ერთი გამოუთქმელ სისტრულდ უცხედდა გულს. უხაროდა
და ემახებოდა, ჩვენი ქვეუნი მრავალტოვან წარმომადგენელთა შორის სა-
ქართულის შვილებში რომ იყვნენ ვარდულნი.

აი ახლაც, კოუხებში ცერად მიდგულდ შავდასთან იქდა შენ მიზარუნდუ-
ლ საშუალო ტანის შავგერმენი კაცი. ზაქავა გეხსება, მაგიალდ იდეუბით
ღარცნობილ ხელგებე ჩამოიღო ნაკაბი, შეგებში წახრილოყო და უტრადელ-
ბით ქიოხულბობდა გუბეთის ვადალლდ გვერდს.

არა, ეს არ იყო მოჩვენება!

ვატო „პრადვამა“ გამოქვეყნებულ საბჭოთა კავშირის კომუნისტურა პარ-
ტის ცენტრალური კომიტეტისა და საბჭოთა კავშირის მინისტრთა საბჭოს
დადგენილებამ სახელმწიფო პრემიების მიწიუბის შესახებ, თერჯოლ შვით
გარეკებში იყო მოხსენიებული მისი სახელი და ვგავი: გვიჩინა ჩინისთაველი.

დიდ სიხარულს მართლა სტევილა დიდად სხვა რა შეიძლება ვუწოდოთ იმ
წლიერ, აქამდე უცნოს აღრეველდ ვაყდას, რომელმაც ასე მოულოდნელად
აწიო, აღეღდა, ააფორიკა და სკამიდან წამოატუნა იგი.

ოთხიო ტელფონი აწკრიალდა.

წარბილს წყრალდ მოჰყვა. თითქოს პირი შეტყობ, ერთმანეთის მიყოლ-
ბით დაწრებს ვაუთბედილ მოლოცვები ნახესხებმა და ახლოხებმა, შეგობ-
რებმა და ნაყინებმა, მოყვრებმა და მოყვრებმა.
შერე ხანინებრადან და რაიონული საბჭოს აღმასრულებელ კომიტეტი-
დავად დარქეს...

თანდათან მოქნარდა ზარის ვაგბული წყრალი, სიწმე ჩამოვარდა. საამო
სიწმეობა და იწმეობა შეუდღობებმ დასაძვგურა ირავლდ.

ფურცლებში ვარდულ ვაკაცს ანაზღად ვაგსენდა ამ რამდენიმე წლის წინათ
მომხდარი ერთი საუბრისსონი ამბავი.

მამინედ შემოგვამა იღვა, მსუყე და ბარქანი, თბილისური დაოქროვე-
ბული შემოდგომა.

რაღაც საქმეზე ფესხაქარებთ მიმავალმა ის-ის იყო აღმართი შემოთავა
და ლტომილთვის უქრისტი უნდა აეგება, რომ მოულოდნელად შემოესმა მა-
მაცის თბახანი შეობისათ:

— გვიცო
— მამინედ შემობრუნდა. მის წინ მაღალ-მაღალი, მოღრდ ტანსაცმელში გა-
მოქონილმა საშუალო სკოლის ყოფილი თანაგვერდელ იღვა.

ურტატობას ულოცავდენ, ჭანრთელისმა, ახალ გამარჯვებებსა და სიხარულს
უხერტებდენ.

სიხარულს მალე მართლა მოჰყვა ახალი სიხარული.

ერთ საღამოს ის-ის იყო საშუაო საათში ექვე მოავრდებოდა, რომ ტყე-
ვის გამოშქვითთა ბრავადის ბრავადირი გვიჩინა ჩინისთაველი დირექტორთან
გამოიხებ.

— მოსკოვიდან სახიარული ცნობა მივიღეთ, — კამინეტში შევსტისთა-
ნედ მიავება ვაგადრულმა დირექტორმა გვიჩინა, — საბჭოთა კავშირის მსუბუქი
მრეწველობის სამინისტროსა და დარგობრივი პროფესორის ცენტრალური
კომიტეტის გადაწყვეტილებით, თბილისში იქნებნა სახელმწიფო პრემიის ლა-
ურეატის გვიჩინა ჩინისთაველის მუშაობის გამოცდების შესწავლისა და გავ-
რცელების დარგობრივი საკვშირის სკოლა...

წამით შერტად დირექტორი, სატად დარჩენილ გვიჩინა ჩინისთაველს გა-
ულბა და მამინედ ვანაგრით:

— თქვენი სკოლის პირველი სემინარი უახლოეს დღეებში დაიწყებს მუ-
შაობას. საბჭოთა კავშირის სხვადასხვა ქალაქებთან მრავალდ მოწინავე მუშა
და სტეკოლბისი ჩამოვა თქვენი მუშაობის შესასწავლად...

მაგიერე ვადალლდ რაღაც ქალაქად დადარქდა დირექტორი, სწრაფად
ჩაუიოხა და ფურცელ წამოადგარა დათმარის საშქმელი:

— დრო აღარ ითმენს. სხავედ უნდა მოვიწვიოთ სავანებო თთბირი. სა-
ჭიროა უკველმზებ მომზადებულბი შეეგებინოთ სემინარის მოწინაველებს.
თბილისის ფესხაქმლის ფაბრიკა „ისინა“ მაგლ მართლაც უკველმზებ
მომზადებულდ შეეგება ჩვენი თვალწადენილდ ქვეუნი სხვადასხვა კოუხიდან
ჩამოსხლდ სტურტებბს.

ფაბრიკის საბჭო დარბაზში ტყვა არ იყო. კომუნისტური შრომის დამ-
ცრების, ქართული ნოვატორი მუშის გვიჩინა ჩინისთაველის გამოცდების
შესწავლად სკოლში ჩამოსულენილდ კოევიდან, აშხაბაიდან, უხანიდან, სარ-
ბაკოვიდან, ჭახბულიდან, ბაქოდან, ჩელიაბინსკიდან, ფრუშბედან, დარბაზში
ისხდენდ ფესხაქმლის წარმოების მოწინავე სტეკოლბსტები მოსკოვიდან, თბი-
ლისიდან, ჩვენი რესპუბლიკის სხვადასხვა რაიონიდან.

უკვლას უტრადელმა პრეზიდენტის მაგიდის კოუხში მჭდარი საშუალო
ტანის კავშირებმა კაცისკენ იყო მიმართული.

— ამის შესახებ უკვე ბეგრის რამის ვაგებმა მოასწრეს დარგობრივი სავე-
შირო სკოლის მსწერელებმა.

მათ იცოდენ, რომ სახელმწიფო პრემიის ლაურეატია გვიჩინა ჩინისთაველი
თთხმბეტი წლის წინათ მივიდა ფაბრიკაში. მივიდა და უტრმრად, უკველმზე-
რი ხმარის ვარმე ფესხაქმლის საძირე ტყვის გამოშქვითად დაიწყო მუშა-
ობა.

გვესაუბრობა

საკამეიოსონი

პეპე ტეუჭავაძე

ფესვსაქმის წარმოებაში ტყავის საძირე დეტალს — ლანჩისა და ლახაღის გამოკეთა ერთ-ერთი მეტად რთული და სახსოვნადგებელი ოპერაციაა; იგი გამოკეთისხან შიოთხოს, უპირველეს ყოვლისა, საქმის დიდ სიუყარულსა და ცოდნას, რითმოდ სიჩქარეს, თვალისა და ხელის ოსტატურად გეწევას, საქმარისების მანერაოდ გამოყენებას, გამოკეთებულ დეტალებში სახელწერილი სტანდარტის ზედად დაცვას.

გამარჯვება თავისთავად რადი მოვლად ვინ მოვლდის, რამდენი შრომა, ძიება, უძნობლ ღამის ფიქრები თითარად გაბრუნა დასტურა ბაგენი სახელგანთა მუშაობა ლანჩის ერთ-ერთი წარმომადგენლის გვი რამწინათვედის, რომ სრულდენი გამოკეთების ტექნოლოგია, შეთავაზდება და წარმოებაში დახერხება ტყავის გამოკეთის აქმიან უფრო, საქუთარი გამოკედლებით შემწეუებული შეთავაზდება.

არც თუ იყო სარჩისხის ჩვენი დღევანდელი ცხოვრება ნოვატორი მუშის წინაშე გადგეოდება აუბრუნა მომჭირების, უპირათინობის, ხარისხის ამაღლების პირობების.

მოკლედვედ შრომაში, ძიებაში, პროფესიონალურება ადლომ და ტალანტება გვი რამწინათვედ შესაძლებლობა მისცა ვინ პრობლემაზე ვადაცერა. მან შეძლო მუშაობის პროცესში გამოსაქრებლ დასაჯე იმე ობიექტუელად, იმე რეაქონალურად განხლავებინა საძირე ტყავი, რომ დასწარგებე მინიმუმამდ დავიდა და, ხარისხის გამოუმოხებებასთან ერთად, მნიშვნელოვანი ცონომიაც მიდლო.

ჩვენი თანამშრომლები — გვი რამწინათვედის ცონომიატორი მანერებედი ლედი ვეჯდელი საუკეთესო მეთდის საჭეობა აკვსობენ.

საქმარისა ადინობენ, რომ უკლდე 100 ცეკარბატული დეციმეტრი ტყავის გამოკეთათხე იმე საქმარის ნოზით დედადენილ 482 წახის ნაცვლად მხოლოდ 154 წახს იხარავს, უკლდე 100 ცეკარბატული დეციმეტრ ტყავზე 4 პროცენტზე მეტ მაღალხარისხივან მასალას ზოვავს და უკველდის, როგორც წესი, მხოლოდ დადღახარისხივან პროდუქციის ამაღლებას.

ერთი კაცი სამი კაცის საქმეს უხლდს, დაბ, სამი საქმელო გამოკედლი ფესვაქმის წარმოების მოწინავე მუშის საქმეს!

ამდომადე იყო, როცა დარგობრება საქავშირა სკოლის ერთ-ერთმა მმეწენლმა დღეაღურება შეიკონა გვი რამწინათვედის შრომითი შედეგები, თავი გეღარ შეიკავა და ადტკობით შეიკვირა:

— ხოცარია, თითქმის ფანტატკობილია, არც სურდეს ამ ხარცტების, წუდების მანძილზე დარგოებედილი გამოკედლების შესახებ უნდა მოიხირო ახლა გვი რამწინათვედის მისი სკოლის მმეწენლმებასივცა.

როცა სიტყვა გვი რამწინათვედის მისცეს, დარბახში ტაშმა იგრიალა. ფუტეწ წამოღდარი დამსწრები მშურებელ ოვაკითი ტალანტებინა ხახელწვილი პირების ლურჯატს, ლენინის ორდენის ცეკარტის, საქავრთვედის კომპარტის თბილისის საქალაქო კომისიის წევრს, ქალაქის საბჭოს დეტკატს.

— ჩვენი სახელგანთა მუშაობა კომისიის წარმომადგენელს გვი რამწინათვედის. გულე ვამალებით უცდებდა, თითქმის თაღლებიც დეუბინდა და ამ ხმაურში, ამ დაბურულ ვარქიმში ნათლად ჩაგება მაღალ-მაღალი თანაჯგუფდელის არონალული სიტყვები:

— სულ ვე არის შენი მოღვეწერბა! დარბახი დამოშინდა. მშენობა მოკრება ვეჯაცება, გული ხაუვლეს ხაუდგა, დაწერული ფურცლები ვადაშალა და მზადალა, ჩვეული სიღინეთი წამოიწყო სიტყვა.

გვი რამწინათვედის გამოკედლების შემწეუებული დარგობრივი საქავშირა სკოლა მუშაობის განაგრძობდა.

ვიმპრო ჯინიანელის ფოტო

სტუმრები ცენტრიან გ. რამწინათვედის მუშაობას.

შურანდისნი ბულნარს ბახბაძე 07918 სასწარმოელსონ სარ 2020-ინდუსტრიათა პალატისის პაპარტი. ამის მახას უმჯახება, მათი შორის მამარბარტა საუბარი:

— მსოფლიოში რთული ადმინინინა მიგანინთ ყველაზე მნიშვნელოვანე?

— ხშირად აღმოჩენის მნიშვნელობა მოკლედ წლის შემდეგ გახდება რაოდენ ცხად. პირადად ჩემზე დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა ამერიკელი მეცნიერის ხოჩანს (წარმოებითი ინჟინერი) აღმოჩენებმა, ცერეზოლოგებელ გენერ ინტერინებში. ამ აღმოჩენათა მომავალი შედეგება ძალზე სასარგებლო შეიქმნას — ამოიღებებს მემკვიდრეული დაავადებას. მეორე მხრეზე, მეგვიდარტული ინფორმაციის მტარებლებში — ხელფურცა გენები შეიძლება ავი წარკვების განსაზოკედელუდავ იქნეს გამოყენებულნი. მნიშვნელოვან აღმოჩენებ, მაგალითად, მე დავახებდელიმ აგრეთვე ნერვული უჯრების ადგენება და შევადგინე ბუნების გარკვევა, ასევე ჩვენი ეპოქის დიდ მეცნიერულ მოვლენათა შორის მინდა ადენინის სიხარბობის, ძიების და სიხარბის ხედვის ბიოლოგურით კერძოდ, ფაზოლოგურით საფურცლების გარკვევა.

მინდა გვიჩვენო საუკუნის შესწავლა აღმოჩენებზე ჩვენი მე ოპტინიკა ვაგაღვარება და ვწმას, რომ ჩვენს საუკუნეში ვადაცერება ურთულესი მედიკო-ბიოლოგურით პრობლემაში — კიბოს პრობლემაში.

— თქვენი შრომებიდან რომელი მიგანინთ ყველაზე მნიშვნელოვანე; რამე მეგონებინა შაით არის?

— ჩემი შრომების უმეტესი ნაწილი ძირითადად ებიოფიზიკის შექანინების შესწავლას ეტება. ებიოფიზიკისა, მოგეგნებინა, ერთ-ერთი ფართოდ ვარცყლებული და ძნელად დასწერადი სენია. თქვენს კიბოზე ვასხვის გაცემბა მიჭერს; ამაზე მეცნიერებმა წარებება უნდა ომჭენილი.

— ქართული საზოგადოებრიობისათვის ცნობილია, რომ თქვენი შრომები იბეჭდება სასოფარჯარტის სხვადასხვა ქვეყანაში. ხომ არა გაქვე უტხოვო კოლექციებთან ერთობლივი შრომები?

— საზოგადოებრივ გამოკვეწებულ დეი ჩემი შრომების უმეტესობა უცხოელ კოლექციებთან თანაგატორობით მახვს გამოკვეწებულით.

— ვადაცემბი თქვენი განაგებით მიდღინის პრობლემათა განყოფილებას. გზობოთ, ვაგეცნოთ ამ გან-

ყოფილების მუშაობის მომავალი ვეგები?

— ჩვენი განყოფილება ემსაზრებება რესპუბლიკაში მიმდინარე სამედიცინო პრობლემის მეცნიერულ გამოკვეწების კორინდინაცას, მათვედელი შედეგების პრაქტიკული დადგენას, მომავალშიც ამ მიმართულებით ვანაგვირბით მუშაობას.

— საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის მიღწევები უქანანელი ხუთი წლის მანძილზე?

— ამ კიბოზე, თუნდაც ერთი წლის შედეგებით რომ შემოვფარვალუდავი, პასუხი ძალზე ვანაგრძებდებოდა. საქართველოს ჩემი მიხედვითა აკადემიის სისტემაში შეიღის 42 მამეწინერი დაწმენბულიება. ყველა მამეწინე შეაქვს თავისი წვლილი ჩვენი ქვეყნის წინხელობა და აუვაგების საქმეში. დღითი დღე ორღებვა გამოყენებითი მიმართულებით კვლევები, მათ შორის, სამედიცინო დარგებში.

— თქვენ ხშირად გეცდვით ჩოგბუთის მოღაღებე რეოგერც მკურნებელს ვე კია, როგორც მოთამაშეს. უთუოდ ვიტყვებთ სპორტი. სპორტის რთული სახეობა მიგანინთ ავიამინის ვანაგვირბობაზე?

— ჩოგბუთით ძილან მიყვარს, მაგრამ უპირატესობას ვერ მივაწინებ. პირადად ჩემთვის ჩოგბუთით შესწარწავლა საშუალებბა შევიანა ჩემი შრომისხარინობა და ხალხი. ფეჯტობ, არავის ებარება ევეი სპორტის ნებისმიერი სახეობის ვანაგვირბობა მომეწინებებში. აქ ყველამ თავისი საკუთარი გემოვნებით უნდა ამოიჩინოს ფეჯტურით ვარქიმის სახეობა; მოავარს, ებიოლოგთ ჩვენი დროის ყველაზე ვეჯახეს — ჰაიპოდინამიას, ანუ უზოძრიაობას.

— თქვენი ვეგები 1979 წლისათვის?

— ჩემი ვეგები 1979 წლისათვის ისეთივეა, როგორც ყოველთვის: ვარგად ვიმუშავ და მუშაობისხარე ქმავილდების გრწინობა დამჩრტს. იფივს ვუსურვებდი ყველა ჩვენს შრომელს, თქვენი ყურნაობის მეოხედლებს, როგორც მდღოსის, დღევანდებს — მტკიცე წამართლობას, ხალხისა და მედნიერებას!

— გულჯოვთ ახალ წელს, ძვირფასო მეგობრებო!

თამაზ ნატროშვილი

ვის არ გავიანთა ძველი ბერძნული თქმულები მწვენიერ ელენეზე, რომელიც შეიქმნა მისთვის თუ სხაბი ტრასის ათწლიანი იმისა, ანალოგიური ლტენდები სხვა ხალხთა ისტორიაშიც მოიპოვნენ...

არჩილ მეფის პიემასი «გაბასტა თემურაზისა და არსიველსა» ვითხოვლობი: ამის ნუ ბრძანებთ ნურაინი, მე მისთვის რამე მეწყინოს, უარი მეთქვას რისამე, არ წყენა მე და მეჩინოს: მაგრამ ესე წესად, საუფროდეს კაცეთს მან დაგინიწის, ბაგრატიონნი ვასწყვიტოს და არსად არ მთავრინოს.

დამოუშვებელი სიტყვები ეკუთვნის თემურაზს პირველს და არც ის ვახლოვნი სიღრმეა, თუ ვის ეწადა ბაგრატიონთა განწყობა და საქართველოს დამოუკიდებლობა. იმდროინდელი წლის განმავლობაში ლაშობდა შამ-ახანი, სტეფანოს ირანის ყველაზე სახელგანთქმული ხელმწიფე, ქართველი ხალხის გათავისუფლება და ამოძვლება. ლაშობდა ხან იოში და ხანაც ტაბილი სიტყვით თებრბადა, აზრებდა, სწავნა, ძარცვობდა და მაინც ვერ იმორჩილებდა დაფორმირებულ ქვეყანას. შამს მიზანი და გეგმები ნაოღოთ იყო ყველაფერის. ტაბილი სიტყვა ვერ შეინაზდად ხელე გაღმარადღის, მაგრამ ზემოთ მოგანიალი სტროფის წყაობის ვისაბ ექმნება შთაბეჭდილება, თითქმის თემურაზი ვიღაცას ეკმათებოდა და თავს იმართლებდა. შამ-ახანს ჩემვან წუენი არ ახსობს, არაფერზე მითქვამს უარი, არაფერზე დაბრუნებიათ. მას ჩვენი დაქურთვა ვერტარება და ჩვენი ვაწყვეტას იცნებობსო. როგორც ჩანს, თემურაზის საყდერობიდან ყოილხანთა მიერ საქართველოს აზრებებს. იგებ, მართლაც მოუძღვლდა აკეთის მეფის რაღაც „დაწამალ“ შამ-ახანის წინაშე!

ვახუშტი და ბერი ეგნატაშვილი მოგვიცხნობენ, რომ თემურაზმა ცოლად შეირთო ქართლის მეფის ლიპარსანის ვაჟი და, სახელად ხორეშანი, შამ-ახანის რჩევითა და დავუნიებით. ეს კორწინება ქრისტიანულ რჯულის ეწინააღმდეგებოდა, ვინაიდან თემურაზის პაპა აღმესაწარღო და ხორეშანის დიდედ წესტანდარტის დამწანი იყვნენ.

ფარგანდ ვირჯინაძე არჩევს ამბობს შამ-ახანის ჩარევზე. მისი ცნობით, ქართული ეკლესიის მესვეურთა კრება მოუწვევია და დაუდენიათ, რომ „საქრისტიანოს გაძლიერებისა და გავრცელებისათვის“ ნებადართო მიეთა ქართლისა და კახეთის მეფეთა დამოუკიდებელი. ქართლ-კახეთის გაერთიანება სოციალური დაღმეულს მკუთა არ დაუდია. ვაჟურ

ხებს დარსადან ვირჯინაძე და განავრობს: „ყუენან ავჯარად შეაბუნდეს და ყუენან იწყინა და გაავლდა“. მისი დავუნიებით რომ შეეროთ თემურაზს ხორეშანი, საწყენი რაღაც ექნებოდა შამ-ახანს!

ამგვარად, ფარსადან ვირჯინაძის ნაამბობი იტყვევებ აუენებს სხვა ქართული წყაროების ცნობას. თავისთავად, საევირო და დავუტრებელი არის შამ-ახანის სურათი ლიპარსან-თემურაზის დამოუკიდებლობა. მათ შორის არსებული შუარის აღმოსავლურად (როგორც ამტკიცებენ ვახუშტი და ბერი ეგნატაშვილი). ბუნებრივია, სტეფანოს ირანის ხელმწიფეს მათა უღელი უფრო აძლევდა ხელს, ვიდრე მათა ერთობა.

შესაძლოა, ასეთი კითხვაც ვარდებ: ქართველი ისტორიკოსები ტურქულად ხომ არ მთავრებენ შამ-ახანს ამ საევიროსი კორწინების ინიციატორს? ვითომდა, ჩვენა ექნება არ იგებოდა, მაგრამ შამს ასეთმა ძილმა მოუარა და ქართველი მეფეებიც იძულებული გახდნენ, დამორჩილებულხენ.

ემებს ისიც აძლიერებს, რომ უცხოური წყაროები სხვაგვარად აშუქებს უცხოურულ ემბოზს.

— ყველაზე ვრცელი ინფორმაცია დამოუკიდებელი იტალიელი ისტორიკოსის ბარილომეო ფერის საბუღალესში, რომელიც ეკუთვნის საქართველოსა და ირანში მეოფე კათოლიკე მისიონერთა რედაქციებს.

ბ. ფერის მიხედვით, შამ-ახანმა აუკრძალა თემურაზს ლურსახანის დიდ შერთვა. ხორეშანი, სახელგანთქმული თავისი მწვენიებით, თითქმის მას ჩავიდნოდა ველშიც და ცოლად ეწავდა. ვახუშტის თემურაზის, თუ არ შეგონებენ ჩემს ნათქვამს, იცოდნენ, უხედირო დღე ვაგონებდნენ. მაგრამ თემურაზმა უარი არ ათხროვა შამს მტკიცას ახლებელი კარსიკუბედა დღენი დაწავდა ჩაჩინინებდნენ და ქალს ვერაინ შეედრება, ვერც სილაშაით და ვერც ვაგარზობლობით. ნუ შეუაწინებს მომგებნიობა საერთო შამს მრავალი ცოლად ჰყავს, ხორეშანი უკეთესობად მოცხოვრება, გულმოდურად შეუარებლობა მის დაქარგვას და წყენის არ შეიმჩნევს!... მაგრამ შამ-ახანი ვერ შეუარებდა ხორეშანს დაქარგვას და ქართველი მეფეებს შეუთვალა: სასწრაფოდ გამოიგზავნეთ ხორეშანი „განრიბებულთა სიღის დასაბუნებლად“, თორემ ორივე საქართველოს ავაობნებ და თავიდან ვაწყვეტდნენ!

იტალიელი ისტორიკოსის ცნობას ადაბატურებს სხვა უცხოური წყაროებიც.

ფრანგი მოგზაურის ვან შარდენის სიტყვით, ლურსახანის დის, საქართველოს ერთ-ერთი უღამაშესი ახალის, მწვერება მრავალხანის იყო შეტყობილი მეგონათა მიერ. მასზე გამოთქმული ამბებების ირანში დღესაც მდებარეობს (ც. ი. ნახევატი საევიროსის შემდეგ). ამ სიმბლებობასახული ეყოფილა სატრფიალო რომანი ხორეშანისა და ახანისა. შარდენი წარებს, შამ-ახანს შარდენმა თემურაზს ხორეშანი დავოურებინება, მაგრამ ვერაფერს გახდა.

იტალიელი მოგზაური პიეტრო დელა ვალე აინიწავს, რომ თემურაზმა ცოლად შეირთო

ხორეშანი შამან ნებადართობის წინააღმდეგ და ამ კორწინების შემდეგ შამ-ახანი ქართველ მთავრებს თუხუცხუც კატარა წარავნას იხსიანთ. მაგრამ თემურაზმა მოლობდა, ქრისტიანული რჯული და პირად დარბილება ნების არ მძღვლეს, საეუთარი ცოლად სხვას დავუთმო.

შამ-ახანის პრეტენზიებს ხორეშანის მიმართ გაღმავლებს აგრეთვე სომხის ისტორიკოსი არაქელ თავირობდა.

უცხოური წყაროების მოწმობის ეთანამებე ერთი ქართული დავუტრებელი წყარო, სახელდობრ — იმერეთის მეფის წერილი რუსეთის ხელმწიფისადმი (1618 წ.), რომელიც აღწერს, რომ შამ-ახანი სიბოლდე თემურაზს ცოლის დათმობას და ემუტრებოდა, თუ იფარებ, საქართველოზე გამოავლდებოდა.

... „წილი შემა სიყვარულსა ვული და სულა...“ — ვითხოვლობთ შამ-ახანის ერთ სამხრეთურ აღმუშა (დაბა, დღესსხვას ეწოდება დიდი ხელმწიფე მთავრობის ემამს). ვინ იცის, იგებ სწორედ ხორეშანს მოძღვნდა მტკიცებარე სტროქონები სტეფანოს ირანის მმართველობა. ცოლად არ აუღდა, თვით ხორეშანის უფროსი დაც ჰყავდა მარამხანაში, მაგრამ მისი ნებანიც ვული, აღმა, ათას სიყვარული დათბვდა.

პიეტრო დელა ვალე, რომელიც პირადედ ეცნობდა შამ-ახანს, სექსტუარად უყურებს მის ტრბობას ხორეშანისადმი და თვალმამკობდა მისიანი მისი უღობიო აღმუთობა ხელმოცარული მიწებისთვის ვალო. ახას იხვეწავს ცალკვარად აგრ არის, რომ სიყვარული და ეყოფილ იქნას მის მიყოლებით და არც ვალო უნდა იცის ჰყუარდეს ისე შერყუდული, რომ ხაშუტის და მრავალხანის მამადღენი ამჟიბინის ქობინება და ახლავარდა თემურაზს, ვის ხელმწიფე იქნება ერთადერთი ცოლი და ერთადერთი დიდყოფილი. იტალიელი მოგზაურს ვერ დაუტრებია, რომ შამს მრავლად ჰქონდა ხელი ხორეშანს წერილობით, როგორც სახუთი ირანშიც სიყვარულისა შამის უღმეულთა თამოყვარებისა მხოლოდ სახაბია იხსიანთ, რომ ლურსახანისა და თემურაზის ხანმოკლეობის წაუბრინოს.

შარდენაც ეტყობება შამ-ახანი გახლებული მიწების რაღმე. ფრანგი მოგზაურის სიტყვით, შამი ამტკიცებდა, ქალსაც უყვარებდა, წერილობით ვერდი და პირბა მქონდა მოცემული. შარდენი მოგვიცხნობს ყოილხანთა დამწრობას საქართველოზე და დასძინა: „ხელმწიფე ამ ომს უყურებდა როგორც სამიწური ინტრეგას“, მაგრამ იქვე უთხროვებს, რომ სიყვარულში გამარჯვებულ მეტოქესთან ანგარისწრობის რაღმე იყო შამის მიზანი, არამედ — საქართველოს დაუპრობა. თავის სამხრეთურ მარცხს შამ-ახანი ომის სახაბად იყუებოდა.

დელა ვალეც ამბობს, სხვა სახაბი იმისა არა უყოფდა, რადგანაც თემურაზი შამ-ახანს გულმოდურად შეგონობდა და ჰპოვებ ცეცხლს. საქართველოში შამ-ახანის მოწინააღმდეგე იმეც მწავრებოდა, რომ ქრისტიანობის გეგმავან დღეს დათმობა მოიგონებოდა. დე

(გაგრძელდება იხ. მე-16 გვ.)

გინათვევდა
ნათება
წიგნს,
ქვეყნის
გვერდებზე!

საქართველო
საბჭოთა კავშირი

შ. შალვაშვილი — შ. შალვაშვილის „როგო და ქალბატ“

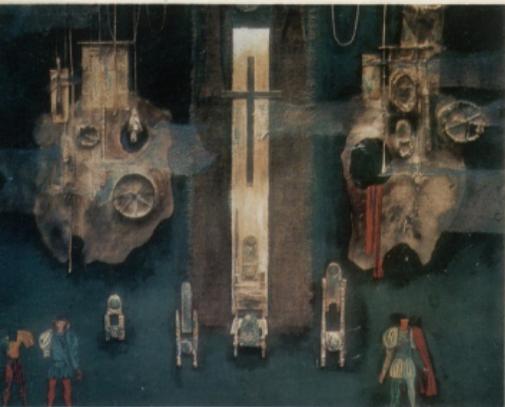
ს. შალვაშვილი — ს. შალვაშვილი, ი. კობახიძე, ა. ზვინაძე — სოფოკლეს „ოიპოს ბეჭე“

ს. შალვაშვილი — „კვაბი კვაბჭიტარაძე“

თეატრისა და კინოს
 შესატყვისა
 ნაგუშუკიანის გავრცელებას

შ. შალვაშვილი — შ. შალვაშვილის „მედი ლიბა“

შ. შალვაშვილი — შ. შალვაშვილის „მედი ლიბა“

შ. შალვაშვილი — ი. კობახიძის „მედი ლიბა“

თეატრისა

და

კინოს

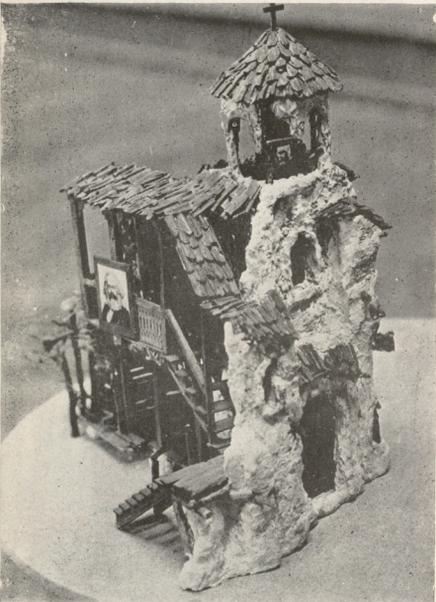
მხატვართა

ნაგუშავრების

გამოწვევად

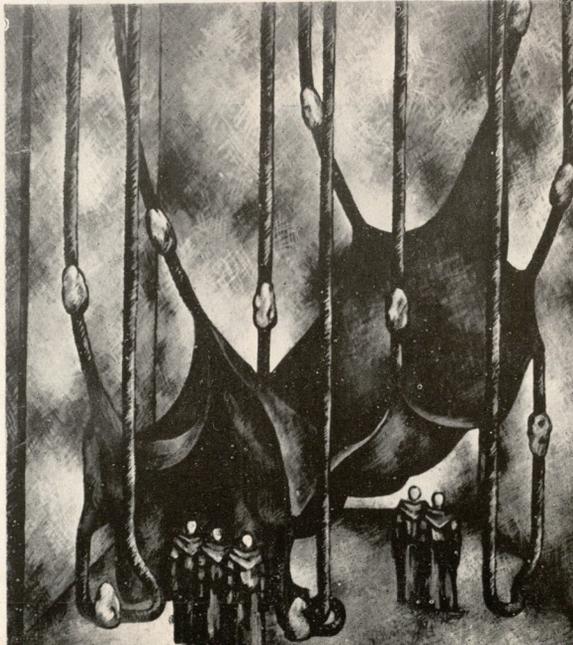

დ. ერისთავი — კინოფილმისათვის „გიორგობისზე“.

გ. გუნია — კ. ლორთქიფანიძის „კოლხეთის ცისკარი“.

გ. გუნია — უ. შექსპირის „მეფე ლირი“.

გურამ საღარაძე, მივხვდებით, ტრეპი არ დაწერილია, მისთვის მოწოდებული არ მიუძღვნიათ, რაღა ტრეპი და მოწოდებები, მისთვის მიძღვნილი სავსებით სრულიად კი თითქმის წარმოუდგენელია. არადა, უკველი მისი როლი, ინტერადიდან წარმოიქმნება მისი უკველი სიტყვა ელემენტარულია უნდა აიწინ-დაიწინოს, განსაკუთრებული კრიტიკით უნდა შეფასდეს. რატომ? რა არის მისი როლისა და სექსუალური პიროვნების არსნაწილი და გავიანარა? მოვასწავლებთ: გ საღარაძის სიტყვა უკველით შეამატებდით, წინარაძის, აწინარა, თითქმის სულსსველები თანაბრია, მისი გაცნობიერებული, ფიქრითაა შრომის ნაყოფი.

გურამ საღარაძე პირველად 1968 წელს ვახტანგ დუღუბაძის, „ძნელად მოხარულიხლო“ მოსწავლის როლიში — ეს იყო კ ქველბიანის პიესის „სახალაღვლე, მანქანებილი“, რომელიც რუსთაველის თეატრის სცენაზე აჯი დგალიშვილია დავდა. ეს იყო რუსთაველის სახელობის თეატრალური ინსტიტუტის კურსდამთავრების დ. საღარაძის ერთობი როლი. ინსტიტუტი იგი გამოჩენილი რეჟისორან დამიტრი ალექსიძისთან წყვილიდა. მის აქტი დიდი ხანი გვიდა და, რატომღაც, იგი სიტყვილიან უკველზე მეტად გ. საღარაძის მიერ შეფასებულად, „თეატრალი“ შესრულებულია როლი მისთვის. რა შემიძლია ვამტკიცო, რამ იგი ამ სექტიკაში სხვაზე უკეთ თანაშობდა,

გურამ საღარაძე

არა, მაგრამ სხვაზე მეტად, სწორედ ეს როლი და მისი სხვაობა.

გავიხსენებ, როლი როდს მოხდებოდა. გურამ საღარაძე დღემდე სამედიცინო მეტი, ერთმანეთისაგან განრიკიოვად და ხასიათით განსხვავებულია როლი შესრულდა. ამ მრავალხასიათების მეორეობა იგი უფრო ფართოდ და ღრმად ჩასწვდა საპიროს, ცხოვრების არსს, ადამიანის ბუნებას, მსახიობის გუმბარადა შეიქმნებილი და მოქაქეობისი მსოფლიოდაცა. იგი მოაზროვნე, მძიბიელი შემოქმედად უკლებელია, ვითვისებ სხეულს, შეტანებს, უკლებით ირგანულად მიუღებელი უნდა ვამხარაიყო. როდების მრავალფეროვნება, თავისებურება, თავისთავად, ინსტრუქციები და წინარე პერიოდის ქართული თეატრალური კულტურის ტრადიციებს, რომელთა ფუნქციონირებელი იყო დიდი კობა მარჯანიშვილი, ვინც მსახიობს ფართოდ შეზღუდულობს, ამჟამოთა მსახიობის შემგარტვა მთელი არსებით უნარჩინებლობისა და უკველით მხატვრული უნარჩინებლობისაგან, ხანოტიკური შემოქმედებისკენ იტვირთება.

გურამ საღარაძე, ქართული თეატრის მოღვაწეთა სასულიო თაობის თვალსაზრისი წარმომავლები უნდა იტყვიან რომ ანდობი, მართლაც, რომ შეისახლდებოდა. მაგრამ იგი ფართოდ და განუყოფელია, თავისთავად კონტრასტულობის აღიერებით მსახიობი არ გამოჩნდა, ახრულებდა რა დამატებითად ერთობისაგან განსხვავებულ რთლებს — გვიგას მ. ბრეჯინაშვილის „რეკვიუმი“ და მონად სტინორის სექტიკაში „რეკვიუმი ახვით სიყვარული“, პეტრეს მ. გორის „დღეინარი“, ვიქტორულს დ. ლუბაძის „სახალაღვლე დანკანსო“, ვახტანგის „გლხის ნაიაშობი“ და აიონის აწინს „შეფარაში“. გურამ საღარაძე უკველით გურამ საღარაძე არჩეული და უკველი რომს იგი აღებრძვდა თავისი სასურველებელი ხელწერილი, იმით, რაც მის — „საღარაძისებულ“ ბუნებას განსაზღვრავდა.

ამ ბუნების არსს, გულსხულის გრძობისა და სიტყვის თანახმობებია ქმნიდა. უფრო სწორად — მწიფელოვანება, გრძობა-განცდილი და მწიფელოვანება სიტყვისა. ამ მომენტების შეთანხმების შედეგად სცენური ხასის სრულქმნილება, ურთილხილედ ქვეშაირად თეატრის არსებობა წარმოუდგენელია.

ერთ-ერთ ინტერვიუში გურამ საღარაძე თქვა: „... ეს ფიქციონალიზირი დრამა მივხვდები და მიტყობს.“ და ეს მხოლოდ ფაქტის უბრალო ინსტანტიცია არ ვახლოვ, ეს მსახიობის კრედიტს გავსაზღვრებდა. გ საღარაძე როდები უკველით ფსიქოლოგად გვევლენება. მისი თეატრის ტრადიციული მსახიობი „მედიკალიზირი“ (რტ. მიველი თეატრისშეილი) ხაზებს არა მხოლოდ არიობდა, აჩამივდ ღრმად მოაზროვნე და მტრინობიარე ადამიანი იყო. დიას, ადამიანი, პიროვნება იყო, უწინარეს ყოვლისა ამით დავგავსებოვრა მან თავი. ადამიანის ხელის ხელმის ფსიქოლოგური წვდომის ნიშნული იყო გურამ საღარაძის მოღას სტინორი, გვადილებდა მისი რომანტიკული, შთაბრძნობელი, ფიქციული ნიჟლოზ ბარათაშვილი. რთული სული ქველით იყო აღებრძვლი, მისი ტრავმატიკული იტყობს ექიბისა... და ეს უკველით იყო მისწინარეფული ხორცსხება როდისა, რომლისთვისაც უცხო იყო გარცხვული მოჩვენებობისა, შეგრედი ექვიტი, ნაძალადევი ბოზა. საბუნის თეატრის „შეგინი“ — მსახიობის არსებობა იხილებოდენ.

ახი მიიწვედა იგი ინსტიტუტის მწვერვლებსაც. ინსტიტუტია კი წილიან წვდამდე იტყვიებოდა,

გურამ საღარაძე

აუღებურად მკაცრი, სრულყოფილი სახეს ღებულობდა. მსახიობი წვდებოდა ამ ინსტიტუტის საიდუმლოებებს, ევლენებოდა სცენური ფიქრის, სცენური არტის, სცენური გარდასახვის სტრატეგია და სასულილებებს, ერთი სიტყვით, თავის მხატვრული სრულქმნილებისკენ ამაველ ადამიანზე აღივლიდა.

ძნელი მისხვედრი არაა, რომ ამ თვალსაზრისით მსახიობი ბეჭეტი რამ მსხვეა პერტიკულ ბრტების დაბატურება. პარკამბერის ბავიტი შეუფას ხაზებ (სტრუქტურული კეთილი კაცი!) მსახიობი აზიარა ბრტების თეატრის შუვეულ უბნულიტორიო-ბასთან. მის თავისებურ სტილისტისკანად და რეჟისორისკენ რთულ ხელაღწევისათვის. შეუფას მსახიობის რთულ ხელაღწევისათვის. შეუფას მსახიობის რთულ ხელაღწევისათვის. შეუფას მსახიობის რთულ ხელაღწევისათვის.

თავად უკველი, ევტიკიორი, შთაბრძნობელი — რა ნარეჟისტისკანობა, როდენ დად უკველი იყო მცირე დროითი მოწვევებზე. ერთ სექტიკაში რა ბრეჟისტისკანობა სასულიდა მთავა მსახიობის გარდასახვისთვის, ექტიორული ნიჭის, მსახიობის აუჩაღებელი წინაგას გამოსახლებულია რა, როდებტი სტრუქტურის რეჟისორული რისკი და გურამ საღარაძის მიღიერი სასოხორი შესახლებლები რა ბედნიერად შეიქმნა ერთმანეთს. ამ შეიქმნებ (რაც სახეებით თანახმობა ბრტების თეატრის პრიციპების) საივითი შედეგი მოგვიტანს: მან არა მტრინ მსახიობის სცენური ხასიათების მრავალფეროვნება გვიჩვენა თვლითაოვ, არამედ ის ნარინარი თეატრალური სტრატეგია უკველია, რომელი სასულიტობა მსახიობი (და რეჟისორი) თავის გმრტებს ძირქვას. თეიქმის გაქველეთ-მასკარადელი, ნიღბისთან თავად უკველი, შეგრეტიდა სახეით, ევტიკიორე „გამოშვლებული“ ევტიკიორი და, ბოლოს, რადეინარიად გარსულ-სახიობი, მაგრამ უკველიად გმომწვევი და მისთანაბარი ღვდელი — ასეთია ამ სექტიკაში საღარაძისებულ ხაზი გმირი, რომლებსაც აერთიანებს

ფორმების ეტყვირობა და მყოფილი გამოყოფილი დარღვევები, მსახიობებთან დამოკიდებულება თავადმა მსახიობისა. გურამ საღარაძე ამბობს: „მეზობლის რომელიც მომწებში წნდება აუცილებელია მოთხოვნა როდისაც „გამოიხივება“, „იდელებსა“, იმით, რომ ეს სასულიტობის გამღვებს გამოხატვა შენი დამოკიდებულება საგნებისა და მოვლენებისაზე. შენი მოქალაქობრივი პიოსიცია. განსაკუთრებით ნაოლად მე ეს შეგრეტიანი აკავისებური ცნობის წრეში“. მაგრამ მღვდელის როლის შესრულებისას, როცა ჯერარტის წყნის სცენა შთაბრძნობს, ვიდრე სცენიდან გავიდავდ, სრულად „უკველიდები“, ჩვეულებრივად, ჩემი ნაწიებით დღედავად და ვისრია სიტყვისა, ჩემი დამოკიდება... გვიწინდელი მწიფობისა!“ ამის უკვე ჩემი სახელით ვამბობ. უფროს, ასეთი ზეინი აძლიერებს ავტორისებულ არსს, უბნულიტორი ტორწვევის ნიჭებს მას“.

ინტელობა, სამტოთ თეატრისკომლენტი გ. რუდენკო მოიხარა ერთხელ სოკოლოდ რუსთაველის თეატრის განტოვლებით ეწინაა: „შეისრულებული თავან ნაწილები ბრტების უკველი შეიდა გურამ საღარაძემ იტრინი. იგი უკველიად უფრო ბრტებისებურად თანაშობს...“

ლიტერატურული მასალის შეგარტნება, მის სტრუქტურა-წვდობა, მისი სიტყვისა და ხორცის ხელისხილობის გურამ საღარაძის დიდი ექმნისა, როგორც სოკოლოდის კოთხის ოსტატ. ლექსის კოთხე, მთიხვობა — უკველი თეატრალი ეს ერთი მსახიობის თეატრია. და გ საღარაძე ამ თეატრალურ თეა ლადავ, ხელაღწევისაზედა, როგორც თეაი წყნის, ადამიანისა, კიოსლობს შეიგრეტილი, საღად, ევტიკიანად, მოხდენილად, ქვედას სიტყვის, ფრასის, სტრუქტურის, არტის.

გ საღარაძის რომ უხმენ, იმანე ფიქრი, ლუ რა ნაღებოდ, ზუტად ელტრის მისი უკველი სიტყვა, რა თავისებულობა იგი შეტანისაგან, ტრავმირტული, ნაძალადევი ინტენციებისაგან, რა ფაქტად გმრტობს მსახიობი ტექსტის ხელმძღვანელ

ავიდად რომ არა, აიპარა ყუფილმა, ცოტა ავიდად თუ არა, ხუდი ცოტა, ცოტა, ცოტა ავიდად რომ მოიხატა, წაიცი ცოტათი არ მოიხატა, აქონ-ველად შევიტყა ცოტათი, ცხადია, ფოთლოვანი ცოტა უფრო არ ავიდარ;

რეკორდულ სპანშიორად ვერ მოგწვევო, მერმის არ მოხუდი, ხუდი დაჯერებო, აიპარა და ბრანდას ყუფილმა; შენი საქმის შენი უყუთ იყო, გაუთილეს შენი ბეჭედი;

როდეს იმ ტაბებს რაღა ვუყო, (რო აიპარა, ეტყა ბრანდა ყუფილმა, ცხადია, ერთს მო დეკლავ და წავიხატე თანა, შეიკრეს რაღო, რაღა ვუყო);

გაუთილეს, გათიულადანს სურვილი მეზოხლებე;

მართლა მირჩევთო; გირჩევთ რომელია, ბეჭთადა გირჩევთო; ახა და მანა ვეყოთ; რას აფხებთო; რას მომწოდებთო;

— ოთ თუხანს... — ვალოდამ დასწროს სხვეხსა თუ სხვეხავ უნდოვო, რაღა თქნა უნდა დასწრო და ჩაქუხილად იტყა ხელი.

ყოყუთი დამიპიპა, ანუ გაუყოლიდა ყუფილი, შენი თავი აივდე სკინდელადო; მართლა შეივდედი თუ არის ვაშეო, თვალს მოატარა ყუფილმა, მიოღუღოთ თვალს და წარბა.

— მართლაც, ეს არის და მართალიც ეს არის... — მიოღო ნიკალამა.

— კი ფასს ვამდებ, — დახანს გულამა, — კი ფასსა... — დახანს და მიჭუტა თვალბე.

— კადაა ფასსსსსსსსსსს... — კიდევ უფრო გაქემა ღუბისა.

— კახა, კახა... — მოხანდა აღემა.

ყოყუთმა გაიციან, გაუყოლებულმა ყუფილმა, თქვენა მახსარობთ, მე მართლა ვეყოლი.

— მე რაო, ტყუილა გვეყოლებო... — გაბოხსხა ვალოდი, ჩიხიდაც აიძოლო ბელი, ზურგად შევიტა, შეგბოდი, წარბა, წარსტყა კიდევ; ამან აქ წაბუტინა ასე წერილობდა, იქ იმდროერბა ახტებეს რობრობა, შერბას უცხოა ასტებეს რობრობა, წამოინდინ და ასტებეს რობრობი, წამოიჭოთილდენ და წამოიჭიეს აქეთ-აქეთა.

შერბას უცხოა ასტებეს-მეთუ, — ყუფოს არც უნდა სხვა არაფერი, ამ ორო, — რა გითხრა, თუ რას შევიდარო, არაფერს რო არ შეიღერბა, თეთროს რო ტაბებდა მოიხსენებდა, რო უნდა ყუფილყუფერ ტაბებინა მართლაცა, რო უნდა ყუფილყუფერ და რო არ იყუნენ, ხოლო თუ რა იყუნენ, რო ვერ გაიგებდეს, გახაროლყუფერ იხე, გაწილყუფერ იხე, მორკალყუფერ იხე, ახტულყუფერ იხე, — ვერ გაიგებდა, ვერ გაიგებდა.

— ამა, ტყუილა გვეყოლებო... — გახლდა აღემა.

— ტყუილადო... — შეიცხადა ზურამა.

— შეგან არ მივიტრო... — თვალს გაუყარა თვალმა გულამა.

— მა თხოთანი რა ხაოქმელია? — შესხასა ყუფილყუფერ, შესხასა ფუხანდა, ლეგებდა წამოიჭრო, თუქმდა რაო, იხე არა, შერბას ინდაფურები რო წამოინდინ, შიამიპაჯინი იმ ინდაფურები, მფერ გეგნებო რო მიპყარეს პირველად, პაკონიყოლმა ვაიგვიმ ორო იხილა პირველად. ასე მირობრობო, ასე თიოქმის დასიხლებულმა, რო იხილა და პირვეტარი რო გაბოხდა; ღღერიო დიდებულმა, ისე ნუ მომწავე, ამითი ბოროტო რო შევიტაო, თუნ დაბეჭადე, ისე ნუ მომწავე.

როდეს აქ მინეს ტახისას აუთოლდეს, ანუ უყუთ ვითო მიხატეს, ანუ უყუთ ვითო მიხატეს, არცთუ გეგნებდა, რაღაც უცნაური არსებობდა, ორო უცნაური არსებობდა, ორო უცნაური არსებობდა, ერის რომილთავან-

საც ეყოლებოდნენ, ანუ ვალოდა ეყოლებოდნენ, ხოლო აქ მანე ნიკალამ იყოთა:

— შენ შენი ბრანდა... რა გიღებს გუნებნა? — დავიჭადა ვყოლი, დავიპიპა ვყოლი, მიპრუნდა ყუფილი, მიპრუნდა ყუფილი, კიდევ მიპრუნდა და მიპრუნდა შერბასა, — ღღერს მიღდო-რიდა შენგან, ანუო მათუღებლობას, მიღდო-რიდა შენგან; — მოდა, იმ შერბას მიპრუნდა წერიდაც.

— შენ რა იღე?.. — მიპრუნდა და ასე შევიცოთა, შევიცოთა იმედიანდა. — მე რა ვიცი? — გაუყვარა შერბასა, განათუ გაუყვარა, გაბარდა კიდევ, შეუცდებულად, თითბი ჩაგვარა მათუღებლობას.

— ამა, ვინ იცის? შეგან არ ვიცი? — იხე წინასწარ ავიწნე ყუფილი, აი და ამა, უარს იტყვასო.

— ისენი იყე? — ამა, რეგები? — ისენი? — მანა? — მე? — სხუთ-სხუთი თუმანი არ მოგვიტოთოთი? — სხვეგმა სხუთ-სხუთ ნახტარი მომცეს, აი ხალხი, კითხე თუ არა? იხე მამუნებო, თითქოს არმე მერბაროს შენი.

— მე რაღა მპარობს? — დავიშვალა ყუფილი, — ეგრე არ მივირგოდი? — ეგრე მივირგოდი? — მათუღებლობაზე გადახდა ხელი შერბასა, თითბი დუნებდა იმ რაღაც არსებებსა, გუფარხული თითბი, — ეგრე? კაცი მოპრუნდა, მოყოლილბედა, დასრბის, გამოპრუნდა-მეთუ... —

— მე შენი ტყუის სჯიობივი არ არის... — ჩაბობრტუნა ყუფილმა. — არ არის და ნუ არის, — ჩაბობრტუნა შერბამაცა, — მეტოხე და გითხარო. — მე ვი გათხე? — მე ვი გათხარო. — იხე წაჭავ, ვიცი, — ზეგით აიბედა ყუფილი, ხელდა აიშვარა ზეგითა, — ის სხუთი მანე-თო.

მერი უცნაურად ხელი იტყა ჩიხეზე და ამიოღო და გადაუგო სხუთი მანეო.

გადაუგო და ნიკალამ არ დუღო, მიწაქმდ არ დაუტო, ჩამოსიდა და ჩაუტენა უბეში ყუფილმა.

— ამ ერთი ბეჭოზე ნუ მომუტო ჩიხებსა, — დაუტენა და ტბის დატანა, — თუ მომუტო და ისე მომუტო, კეტი დატარიალბეს, თავი გაიჩიხოს, ორო თუ არა, ერთი მანეცა.

— შენ რა ენდავლებო... — აჯღო შერბამა.

— შუაში ჩავარდები... — გაიჭრა ნიკალი, — გაგაუფლებო, შეგარაფები, პურპარული მოყვება... ამა, ეს რაა, თქვენა კინკლავით, მე უქნადა ვარ.

— მიხუდო შენს საქსიასა... — შერბამ შეუტია.

— აქ კაცისა ხო მიხედე უნდა? — აწროდა და ნიკალი, — მიღის და ვერც მიღის, ეს ტახი ვერ მოუტობოცა... —

— ტახი? — გაბარდა შერბასა, — ტახის. კიდე რა იხე? —

— ეს ეგრე ამბობს და... — მოიპრუნდა თავი ნიკალამ.

— ტახებიც უნდა იყუნენ ნიხია, — ზურამ დატანა, — მაგათი ტახები მთიეთი... — გაიჭრედა ისე, ამართა ხელი ისე, ზღობას ბრტეს-ბეჭებს თვალდა.

აადენს ოდენად ყუფილი, აადენს და გაუსწორა რო გათახიანებო მართლაც და აქ... ბრტეს-ბეჭებსა, გათახიანებო და ბრტეს-ბეჭებსავე შესხასა თითქონა;

— აღარა ვედი... აღარა ვედი, მორბა და გათვალა.

— ამა, რას იხაჟ? — იყოთა უღამა, — ეგრე დაავდები?

— გაუყვარებო... — ჩახხვებდა შერბასა, — ეგრე არ ვაგანგნე? კვეერილით ავიცილეს მიდელი ზაგზებო...

— მოიკა შენცა, — შერბას შეუტია ღღერს, შერბას თუ შეუტია, გაიჭრადა ყოფილმა, ცხადია, — ეს ხო, საკვეთი დაიღო, რა იქნა, აქა ყუფილყო თუ აქა? —

— მოიკა და იქნა? — დეთიანსა აღემა, — მარტობელა კაცი ბრალიო, ზუგუტამივე ბრალიო.

— მარტობელა ვითომ რად არის? — შეიცხადა შერბამა, — ცოლი არ სყავს თუ შეგობი, ჩიხები არა სყავს თუ შეგლიშვილები? რა მარტობელიო.

— ცოლი შეგავსო და გაღმა შეგავსო, — დაწა ნიკალამ.

— მოიყვანოს და აქ ეყოლებასა — ურია შერბამა.

— მოხდენენ რო? — იყოთა ნიკალამ, თითქოს ყუფილი შეიბარებო.

— მოხდენენ რო? — აღმებდა იყოთა და ახანხალდა.

— რო მოხდენდენ, მო... — აღარ დააბოლოვა გულამა და აღარ დადავა ყუფილმა.

— აღარა, აღარა ვედი-მეთუ, ხალხო, აღარა ვედიო... — დაიძახა ყუფილმა, დიძახა ისე. ხე გაუჭრადა აღე, წამოქოქარენ ინდაფურები იხეცა, წამოქოქარენ და ეტყარენ მათუღებლობას, ისე მანდავმა, გამოყოფილდენ და გადასხლებად ყუფილსა; ვერც გაწილყუფერდენ და ვერც გადასხლებად, რაღა თქნა უნდა, ისე წამოქოქარელმა ახლა ყუფილი დასს წამოქოქარელა ითიხანარადა თუ წამოსიხლდა ითიხანარადა, ინდაფურები წამოქოქარა, რაღა თქნა უნდა. ნიკალამ იფიქრა, მეტი მოგვიდაო, აღმეცა ოფინა მეტი მოგვიდაო, ღღერს იფიქრა, ასე არ უნდა ვაბეღუნა სიტყვით, შერბასაც იფიქრა, ძალიან ძალიან, წაუჭარებ, ცოტა უნდა მოუფიქრო:

— დატოვე და მე შეგინახავა! — მოდა მოუფიქრა შერბამა.

— მე შეგინახავა! — შეუტია ნიკალი.

— მე შეგინახავა! — დაიპრდა ყუფილი.

— არ მიხდა... — არ მიხდა.

— მე შეგინახავა! — წაწა ზურამა.

— არ მიხდა... — არ მიხდა.

— მე შეგინახავა! — შეეჭეწა აღემა.

— არ მიხდა... — არ მიხდა.

— მე შეგინახავა! — აღფრტვა ღღერს.

— არ მიხდა, ხალხო, არ მიხდა, აია!... — გაბრტყულდა ყუფილი.

— მა, რა გინდა, კაცო? — ჩამოიჭრა ვალოდაცა, ინდაფურებს წაუტენდა და აქც ჩამოიჭრა.

— გულმა შეგამონს... — შეუტია ყუფილმა და რიცი აიჭავა, რიცი აიჭავა და ესრელა ტახებმაო თუ გეგნებო; არცთუ ტახებმაო, არცთუ გეგნებო. რაღაც სიკვავ არსებობდა; აიღერეს გაღეულის დიფერები, აღერეს და ვერც მოუტოხდა, გაქციეს თიფეო ოუ არა ქნებოდა, ანუ მგლებს თუ ელოდებოდნენ, მოგვარინონ და მოგვაცვენონო.

— აი, და მგლებიცა, — ხელბი ვაშლა ვალოდაცა, — მოვირდებო ჩიხანდა, დანაგულა და იხსა, გავრდეთ ეს აღარ გაიჭრება, გემო მო ის აღარ ექნება და აღარა, ზარალია და მეტი არაფერი, ზარალია... თითქონი კი ფიქრობა.

— კი ფიქრობა... — დატანა ნიკალამა.

ლა ვალს შეხედულებით, შაი დარწმუნებული იყო, რომ თიმურაზი ზურგს შეაკევდა და შეურყნარებელ ბრანებას, თუნდაც თავისი სამეფოა ან საკუთარი სიცოცხლის ფასად დაელოდა ურჩობა.

ძნელი საოქმელია, მართლაც ასე ფაქრობდა თუ არა შაჰ-აბასი, მა თქმა უნდა, მას კარგად მოეცინებოდა ქრისტიანული რაჯლის წესები და კანონები, ცოდნებული კავშირის სიმწინდეს რომ ეცნობოდა, მაგრამ მეორე მხრივ, თავისი განუსაზღვრელი ძალაუფლების შეგრძობა ალბათ ავიწყებდა ყველაფერს, რაც იცოდა. თავისი ღვაწლებივე სურვილის წინაშე უშწრო დახატვითადაც მოეჩვენებოდა სხვისი წესი და ღირსება.

ერთობ საკვლასხმო ამავეს გამოავლევს თავის „გაღმასობაში“ იოანე ბატონიშვილი. შაჰ-აბასი ცუთობდა ირანში გადახვეწილ ქართველ დიდებულს: „უკეთო თინაშ თქვენგანან მისტაცის ვისხეს ცოდო, ვითარ დაქვის მას ხყოლო თქვენი“ და პასუხად ემსხ, რომ ას-ერთი კაცი იმსაურებს სიკვდილს, ხოლო მათსად და საცხოვრებელი მისი უნდა აორღოდ. პასუხით ქმაყოფილი შაჰ-აბასი ხმაშაღვდა გამოსატაც თავის აღშფოთებას: აბა განსაქეთ, თქვენივე რაჯლის თანახმად იმსაურებს თუ არა სასჯელს თიმურაზიო. იმას არდა ამბობს, თეიმურაზის ცოდვის წართმევა დავუბრეო, ამავედ გაღმართი ამტკიცებს, თეიმურაზი ცოდო ნაშვგვარიო როგორც ჩანს, შაჰ-აბასი თავის მორაც ცოლად თვლიდა ქალს ამ წუთიდან, როგორც თვალს დაადგადა. მისი მოჩვენებელი კალი დაიდა ხელშეუხებელი ღვებავა მისი ქვეყნებშიც მისათვის. აღმასი გარდა ვიდა სა შეტოლა ხელწაფიფის ღლოდა ჩაგუბო. ხოლო ქართველი მეფეების საქციული წარმოედინდა გავუგარანა და არნახულ ურჩობას. თავის ყურმოჭრად ყუბება მიანდა ისინი.

მტაცებელ სჯეროდა, რომ შაის ბრანებას უყოყმანოდ შეპარებულდნენ და ერთი ქალი რა სათქმელია, მთელი ჯურჯისტანის რაჯულ ქალბუ მისგანდინდნენ ისანაში ბარამანის დახამშვიდდოდა. ყველას შეედლოდნენ, ცოლი აქნებობდა თუ შელო, ოდენი მოკლბოთ მათთვის ვული.

საუხეობი სახამაი იგდო ხელს და მეტივე აღმარ უნდოდა. ხარკული ისტორიკოსის სიტყვით, შაჰმა დასაყენა, რომ ლარჩასიბ და თეიმურაზი „უყოყმობისა და სისამყის ცნეშო შექცაძარან, ზედის სილის გარტება ჯერ არ უშემათი, ურეღებების მასწავლებლბის მათთვის დარკვების მომსწერი ყური დაქვის ხელით არ აუწიოდა კუვის საწაწაღებულ“.

1618 წლის 16 ოქტომბერს შაჰ-აბასი თავისი დამრჩილი დამარა ისანაიდნად საქართველოსად, რა იცოდა სტეფანიან ირანის მხარენებელმა, რომ თითქმის თორმეტო წელიწადი გასტანდა მისი იმე ქართველი ხალხის წინააღმდეგ და ბრძოლა ომურ სისხლისმღვრელი გამოვლიდა, მაგრამ მთუღვადავად დიდ მსხვერპლბისა, ვერ შეუწერია ზარბაზნე დაბარჩენბოდა და ვერც საქართველის დამორჩილებდა.

გვინების სურათი

ალექსი მინდამი,

მეცნიერების დაზარებლობა მღვანეც, პრაქტიკული.

გზი ჭვირფის ელტურაა გზის ელტურას აღმანის ეკონომიკური დოცაოსი გაძლიერებამ, კანონიერების განმტკიცებას და მკურნალობაში ძალზე მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს, მხოლოდ საჭიროა მისი წესიერი მოვლა-პატრონობა, სათანადო გადამზევება და რაციონალური გამოყენება.

გზის ჭვირფის გამოყენება ადამიანის გონებრივი განვითარების, მისი მაღალი ელტურის შედეგია. ადამიანი იუვენეს ყურძენს, ყურძენს წვედს და მისგან დაშაზღებულ ალკოჰოლიან სასმელებს.

ალკოჰოლიანი სასმელების დაშაზღებას დიდი ხნის ისტორია აქვს. ცნობილია, რომ სპირტიანი სასმელების დაშაზღებისათვის სპირობი დღეისთვის პროცესი შეიძლება ცოდნითა და პრაქტიკულიად აღმანდნეს. ასე მაგალითად, 2500 წელს ჩვენს წელთაღიგებებულ ვეცობტში არსებობდა ლუდის ოთხი სახეობა ლუდის „ლუთომიტრა“ წარმოების შესაბამისობაში თვლიდა ძეგლებში, რომლებიც ეკუთვნის მეოთხე ათასწულ წელს ჩვენს წელთაღიგებებულს.

სხვადასხვა ხილის, მარცვლებული და ქაქის გამოხდენი მიღება სპირტი, ანუ ალკოჰოლი, რაც უოვედგარი „მავარ“ სასმელის აუცილებელი შემადგენელი ნაწილია.

აფრიკასა და ინდოეთში ხმარობდნ პალმის ცედონს. ბორნეოში იუვენდნენ ბრინჯის არასს.

ალკოჰოლიან სასმელებს მრავალი ნელელულისგან ამზადდენ, მაგრამ ყურძენს უმთავრესი მნიშვნელობა აქვს, რადგან მისგან მრავალი ხარისხის და მრავალგვარი სპირტიანი სასმელები მზადდება. სპირტის შემცველი სასმელების გადაჭარბებულად მიღება ძალზედ მავნებელია ადამიანისათვის, მაგრამ ეს არ ნიშნავს ყურძენისა და მის ნარჩენს მავნე გავლენის ადამიანის ორგანიზმზე. ყურძენისა და მისგან მიღებულ პროდუქტს, ჰიგენური მოხმარების პირობებში, უაღრესად დიდი მნიშვნელობა აქვს როგორც პროვითიტატორ და სასმელოდ.

სელობა აქვს როგორც პროვითიტატორ და სასმელოდ სასმელებს.

ყურძენი მკურნალობა — ამელოთერაპია ცერძნული სიტუციასგან — ამკურნა — ყურძენი ჰეპატიტი, რომელიც დაზიანებული ქვიშის მიერ შელოავრე იყო გამოყენებული. ყურძენისა და მისი პროდუქტების სანეზრლო თვისებებზე მეტად საინტერესო ცნობები მოიპოვება მეოთხე მეტე, მეცნიერ და მედიკამენტე საუქუნის, ქართულ სამედიცინო წერილობით ძეგლებში. ცხადია, საქართველოში ყურძენის სამკურნალო გამოყენების სათავე მორიველ წარსულში უნდა ეყიოთ. გასული საუკუნის 70-80 წლებში ყურძენის სახმეო სანაპიროზე, იალტოში აწარმოებდნენ კლინიკურ დაქირებებს ყურძენით მკურნალობაზე. ამ კვლევის შედეგები შეჯამებულია გ. დობროვინის საეცილორ შინობრავიში (1878 წ.). მიმდინარე საუკუნის იტიან წლებში იალტოშივე დაიწყო ყურძენით მკურნალობის მეოთხის მეცნიერულ დამუშავება. ამ საკითხის შესწავლა კიდეც უფრო გაღრმავდა სხვა სამეცნიერო-კვლევით დარწმუნებულბებში და შემდგომი დინარეც სასმელო კავშირის სამკურნალო ქსელში, განსაკუთრებით კი — სანაპიროებში.

ყურძენი, ყურძენის წვედნი და ნატურალური დღენი დაფიქციბო იქნა გამოყენებული დიდი სამედიკო ობის პერიოდში დატორი და ავადმჯდო მეოთხისა სასმელოდ.

ყურძენის ქვიშური შემადგენლობა როდელიც და არეოთერაპიური ეფის, დაწმინდების ხარისხის, კომბატორი პირობების, ნიადაგის შემადგენლობისა და ვახის ელტეობის შესაბამისად ყურძენი უმთავრესად შეიცავს წვედს (70-80%), შაქრებს (10-33%), მადს; უფრო მეტია გლიკოზის, ორგანული მეცხვის, მინერალური მაროვლის, რომელიც შირის რიგის მაროვლს მეტ თერაპიულ გავლენას ანიჭებენ. ყურძენი შეიცავს აგრეთვე არომატულ და მეტონური ნივთიერებები. ყურძენში მოიპოვება ფერმენტები, ვიტამინების მრავლობენობა, ხოლო ზოგიერთი ჯიშე — ფიტონცილები, რის გამოც ყურძენის წვედს მთელი რიგი ბაქტერიების მიმართ ძლიერი ანტისტატური თვისებები გაინა.

როდელი ქვიშური შემადგენლობის გამო ყურძენი მეტად აცოლოელია, დიდ გავლენას ატენს ორგანიზმში მიმდინარე ცვლით პროცესებზე.

დიტორი, გაღვორებული კვებისა და მკურნალობისათვის მოუწოდებელია ყურძენით და მისი წვედნი მკურნალობის საეცილორი ეხმარება. გამოიყენება მწიფე ყურძენი და ახლებ დაშაზღებულ და პასტერიზებული უყრძენის წვედნი.

ყურძენისა და მისი წვედის თერაპიული მოყენების დიანაზონი საყოფიერ დღეია. აქ უნდა დავსაზღვროთ: კვების დაქვეითება, მეორადი დასაზღვრებობა, პოდაგრა, ულსისულ-ბარტოვან სისტემათა უქმარობა, რასაც ახლებს საერთო მეტეობა და შეგუებუბით მო-

ჭეშინკა

ლუდვიგ გურსი

როცა ტირილს შიგრი, ვიჭვი:
— სხვა ბებიის მამებისაგან მარტო
ჩაად ჩაუვებს, ზუთობებს, ვეგლობი-
პელებს აღბუღობენ, მე კი დედას
მჩუქნიან.

გუშინ მამაჩემმა ისევ ახალი ამ-
ბავი მითხრა, რომ ახალი დედა მე-
ყოლიდა. მამას „მადლობა“ ვა-
დებდუაღად და ვკითხე, რა მოვიდა
აღრიდელ დედას? მამამ მითხრა
რომელი დედას? უჯანსაღედ დე-
დას-მეტი ვუბახუბე.

მამამ მითხრა, რომ ის დედა უჯა-
რების გამოდგა და ამიტომ იძუდე-
ბულია, ჩემთვის სხვა დედა მოიძე-
ნოს, იგი ყოველთვის ასე მეუბნება
და მარტობა, რომ ახალი დედა უჯ-
რო უკეთესი იქნება, ვიდრე ძველი.
ეს სულაც არ არის ასე, იმიტომ
რომ ხედავ, რომელიც ამ დედაზე
წინ მეყავა, პიანინოზე უკრავდა და
ამით იდედაჩემზე უკეთესი, ხო-
ლო ის დედა, რომელიც ყოველდღე
ნაყინისთვის ფულს მამძღვდა, არ
ყოფილი. მაგრამ მამა ამბობდა,
მეტისმეტად გამაზრადია. ვერ გა-
მეცია, იაღრუსის გამაზრადი დედა
რატომა კარგი, ჩემი კი არა.

მამა ვერ ტანდა იმას, რომ დედა
ბებერ ფულს ხაჭავდა. მომდევნო
დღედა სულაც არ მამძღვდა ფულს
ნაყინისთვის. იგი ფულს ინახავდა.
ხოლო ის დედაჩემ, რომელიც მე
წადარებდა „მეყენებოდა, მამამ თქვა,
კარგია, რომ ეს დედა აღარ მეყო-
ლებს, იმიტომ რომ ის არ აღმოჩნ-
და ისეთი, როგორც მას ეგონა.

მამაჩემი მართალი იყო, რადგან იმ
დღედას პირველი სულ სხვა ფერის
თმა მითხრა და ზოლოს — სულ
სხვა. ის დედა მე არ მეყოლიდა,
მაგრამ მთბი მომდევნო კი მეყოლი-
და, იმიტომ რომ ტირიდა. ამ დე-
დის შემდეგ როცა სხვა დედა შეყა-
და, ნათეს ხე შეჩინდა, ნათეს ბეზე
სადაზის კამფეტები და მოყოლიდა-
მი ციდა, მაგრამ დღითი დედა უჯ-
ვე აღარ დამხვდა. როცა ისევ ახა-
ლი დედა მოვიდა, ჩაუვა მარტუკ. ძა-
ლიან გამეხარა, მაგრამ მეშინოდა,
ვია თუ ენებ წვიდვის და რომ წამა-
რომევის ჩაუვებს და მაკრატებს-მე-
თქი. ასეც მოხდა. მამა ახალ ჩაუვებს
შეშინდა, დიდხანს არ დამჭირებია
დღითი — მამამ მართლაც მომი-
ტანა ახალი ჩაუვა და მითხრა, რომ
ახალი დედაც მალე ვეყოლიებო. მე
კი მხოლოდ ჩაუვა მინდა, მხოლოდ
ჩაუვა უღედოდა. აღარ მინდა ახალი
დედა, არა! — და ისევ ავტარიდი.

პოლუნრიდან თარგმანა 1966 წა-
ტახხხმმ.

ნარკვი

უპოვალესი რეინგსა

მსოფლიოში ვეღარც მოკლე
რეინგსა იტილის სოფელ ჩაი-
ვოში.
რეინგსა ყოველმა მემბრე-
ნემ ჩინო ჭელაობს გაყინა.
ვერსივე გასულმა მემბრენემ იაფ-
და შეინაა მწობრიდან გამოსული
ოთქმეშავალი, იყდა ერთი ვაგონი
და თვისი სახლიდან უახლოს სა-
მიტრინომღ თვითონ გაყინა რე-
ინგსა.

დაწერილი წიგნები

ისტორიამ ივის მრავალი წინი,
რომლებიც დიწინი, მაგრამ არასო-
დეს არ დასტამულა.

ისტორიამ საპირსიპრო შემბე-
ვე ივის: XVIII საუკუნის ღრანს
რომისნეტს ნიკოლა-რეტე დე ლა
ბრეტონის ბეგრის რომანს არასოდეს
არ დაწერლა, მაგრამ... დაბეჭდა.

საქმე ის გახლათ, რომ მწერალი
ასობამწერობიც იყო და თვისი რომ-
მანის გვერდებს ერთმანეთის მიყო-
ლებით ზეპირად აწყობდა, შემდეგ კი
ბეჭდვდა.

დასავლეთურმანელმა არქეოლო-
გებმა გათხრების დროს აღმოაჩინეს
რამდენიმე სასახლე, რომლებიც
XIII საუკუნის განეკუთვნებია.

არქეოლოგებმა ვადაწყვიტეს,
ერთ-ერთი დაზინებულ სასახლეს
დაზრუნონ ყოველწლი სხე და
XIII საუკუნის პირველი პირო-
ბების დღეები ამ სასახლეში იტყო-
ბონ რამდენიმე ცერა.

ამ ექსპერიმენტის მოსურენ არ-
ქეოლოგები ზუსტად ისე ჩაივამენ,
როგორც XIII საუკუნეში იცავა-
დენ, საქმელსაც იმამე მითლუნე,
როგორც 7 საუკუნის წინათ სკან-
დნე.

გურჯინ სოციალური

იაპონიაში, კიოტოს უნივერსიტე-
ტის მეცნიერ-მუშაკებმა დაადგინეს,
რომ როგორც აღმოსავლეთის განსჯე-
დებამ ქრისტიანობის გავრცელებას
წაუბეჭდეს, ისევე განსჯელებმა
არქეოლოგებმა ჩაიხსნეს.
მის განსჯევაზე ნეტობის ანაბე-
ჭებები გამოისახება... ვეღლა ქრო-
ნას, როგორც წესი, მთლიან სიცოც-
ხლის განსჯელობაში ნეტობს სხვა-
დასხვა ანაბეჭედი აქვს.

საოცარია, მაგრამ ფაქტია, რომ
სინგაის ბუმბული ერთდროულად
სტეფა. რამდენიმე დღის განმავლო-
ბაში, ვიდრე სხეული ახალი ბუმ-
ბული შეიშობა, გაშთმუხლები
პირველი ერთ ადგილზეა გაშთმუხ-
ლი, არც წყლის სვამს და არც საყ-
ვებს იღებს.

ბუმბულამოკვლელი პირველი
მამინვე იწყებდა ნორმალურ ცხოვ-
რებას.

როგორც ცნობილია, ბუნებაში არ-
სებობს ე. წ. პურისა და რძის ხეები.
ზოგიერთმა შეიძლება, არც კი ივის,
რომ განვტობს ხეების არსებობს.
ამ სუბტროპიკულ ვენეარებს, რო-
მელსაც მოვიწინა უწოდებენ, შავი-
ხეებისა ბოტანიკურ ბაღებშიც შე-
ხვდებით.

მოვიწინა მოგორი ნაყოფი ხეჭო-
ლიდ გერმელი და ყუთიანია, იგი
დედა რაოდენობით შეიცავს შაქარს
და საბამებულს.

„სხპნრო წყარო“ რისფორიდა

ქართული თეატრის ისტორიაში 1922 წლის 25
ნოემბერი ღირსშესანიშნავი თარიღია. ამ დღეს
ახლებურად აღდგა ქართული სპექტაკლი, ქარ-
თული თეატრი მანამდე დრომოშულ ტრადიცი-
ებზე და სპექტაკლის დადგმის გაცუთილი ბერ-
კები მუშაობდა. 1921-22 წლის სეზონის პირვე-
ლივე წარმოდგენა, რომელიც გ. ვრისთავის
„დედო“ დაწერა, არ აღმოჩნდა სასურველ სენა-
დულურ.

ამ პერიოდში ასპაზურად საბჭოთა მოაგრობას
მხარდებდა სპირიტუალი; იდეოლოგიის მხრივ

1989 წელს ფუნგურიოჯ სსრ კავშირის თანხს ვაოპაშუბის დროს უპრეტენდენტო შემოხვევა მოხდა: ნახევარწინადადო მატჩი ვაიპარია... ფინალური ვაიპარია შემდეგ.

საქმე იმაში ვახლდაო, რომ თობილის დინამო-კლუბმა თანაშენს მათ მიერ ვაპროტეტებულ ნახევარწინადადო მატჩი „სპარტაკთან“ მას შედეგად, როცა მოხვედრებს უკუ ვაიდეთუთი სპაბიო ქილოდ.

საპუოთა კავშირის ჩამოინახების პირველი მატჩი ვაიპარია 1936 წლის 22 მაისს ლენინარადში ვაფორმირდეს „დინამოს“ და მოსკოვის „ლოკომოტივს“ შორის.

ამ მატჩის პირველად მსაქმა ი. ბოგდანოვმა აღწინა პირველი ვოლი, რომელიც მოსკოვლმა ვ. ლავრენცომა ვაიტანა ლენინარადელთა კარში.

შეკაროთავან ეველამე შეტად ისხელთათი ი. კაორადავამე („კაიარათი“), რომელმაც რამდენიმე ხანგებუბრით სტრენსი 13-ჭერ აილო... პენალტი.

საფუნგურიოჯ სტაბიონეშ მსაქის ხანგებუნის მხა პირველად ვაიპარია აწნდისში 1878 წელს. საკაჩროს დარტყმა-პენალტი, რომელიც პირველად

დაიდ 12 იარღლდ სრულდებოდა (10 მ. დე 97 სმ), ძალაში შევიდა 1891 წლადან.

ეს ეყო სენსაციული შემთხვევა

1885 წელს შოტლანდიის თანხს ვაპაშუბისა „არბოს“ კლუბმა დაპარტახა „ბოი აკროლის“ ვუნდ ვანადადურებელი ანგარიშით — 85:0.

უსტადი იმავ დღეს მოხდა მეორე სენსაციული — დენის მარტამე ადგი ვანადადურებელი ანგარიშით მოუყო „აბერდინ რეინერსის“ ვუნდს, მაგრამ „პაბატა“ კორტეპითი: მატჩი დამთავრდა ანგარიშით — 85:0.

მინსტი-პრუსტი

ჩვენს ქვეყანაში კიდევ ერთი დიდი ავტოსტრადაა შესრულდა. ვაგვიღებულელი ტრანზიტ მიმდინარეობს მინსტი-ბრესტის ვაგვიღებულის გზაზე. ავტომანქანების შეუფერხებელი მოძრაობისათვის ვაგვიღებულის რაიონში რიგი ექნება, მათ სირბენ სამას კილომეტრამდე მიალექებს.

ბოქა სოხათოი

სოფლებსა სწავლულმბა ხანგდლოვი მუშაობის შემოდგე შეიმუშავეს ვულკანური ტრენის დამუშავების ორგანიზაციული ტვიროლოვა.

ამ ტვიროლის ვამოყენებით ტრენე მარმაროლისათი ვაჩრე ხდება და დამუშავებულ გარანტიის მსგავს ბრწინავებულს იღებს.

თბილისი ზოლი

მავადანს ლოქში ამაი წინათ ბულდოზერზე მომუშავე ი. ვარიანომ მიწინა ათავა ოქროს თფინაბადი ზოლი.

ოქროს ზოლი, რომელსაც აველორობი დაარტახა, 4357 გრამს იწონის.

მეგაბა-მოყვარული

რუსთავის მეცილის ს. ხმალისი ეგზობი სხვადასხვა ქვეყნის მრავალი ეგზობიკორე მუცენო ხარობს. ამ წელადღე მძულე ეგზობი შეხადებით იაპონის, მექსიკის, ბრაზილიის თუ ავრიკის დროის ინივით წარმოდგენილებს, რომლებიც მებაღე-მოყვარულს ვულკანური მოდიენე შრომით, აივანე შეუდგენ ახალ ვარეობს.

ბასეინი დამუშავდა

ამას წინათ ტაშვენში მუშაობის ჩაღვა ჩვენს ქვეყანაში ერთერთი უდიდესი საავტომობილო სადგური. თანამდროვე ტექნიკით აღჭურვილი კომპორტაციული სადგური სართ. 2.200 მუშაკის ემსახურება.

სადგურიდან ათობით სხვადასხვა საავტომობილო მარშუტი მიმდინარევა ყაზახეთის და შუა აზიის სხვადასხვა ეკონოსიკაზე.

ახალი კვბოსტრადკ

დასავლეთ ციმბირის ციმბირიკის შემდგომ ვანადადურებელ მინეველოვან როლს შესრულდეს ახალი ავტოსტრადა ომსკი — ნოვოსიბირსკის ციმბირი სალოო ცენტრების დამავაგურებელი გზის ვაგვიან დიდი სიხვედრების დასტესტის შიობისათვის მუშენებულმბა. საკმარისია აღინშნოს, რომ ავტოსტრადის სპმი მუთხელი დამავაგურებელი ადგილებში უნდა ვიყვიანოს.

პროტოლიკა

ანტარქტიკაში შეიქმნა ახალი სა-მეცნიერო ბაზა „რუსკიანა“. ბაზაში 280 ადამიანი ვამოხმავთრება.

საპუოთა კავშირის სახელმწიფო აღმის ქვეშ ევრობოლიც სამეცნიერო კვლევებს ჩავატარებენ პოლონელი, გერმანელი, ამერიკელი მეცნიერებიც.

საინტერესო ნაპოვნისი

ტაიანის ტუნდრიდან ამას წინათ ლენინგრადში ჩამოიტანეს ნიადაგის რბინა ფანჯში აფორმირებული მაინრის უზარმაზარი თავი.

ცნობილი ზოლოვანა ნ. ვერემ-ჩაგენმა ვანახადა, რომ ახლად აღმოჩენილი მაინრით ერთერთი უდიდესია აქამდე მიკვლულ მაინრეთა შორის.

ვიგანტური ცხოველის თვის ჩონჩხი სამას კილოგრამამდე იწონის.

გუზაბის დანახავი

იაპონიის ტერიტორიაზე უახლოეს ხანში შეიქმნება ახალი კომპლექსური სახელმწიფო ნაკრძალი.

ერთერთი პირველთაინ ექნება ტოკიოსის დიდ ნაკრძალს (70000 ჰექტარი ფართობით), რომელიც მიმდინარე წელს დასაწყისში ჩაიდება მუშაობაში.

სენა-სხელი ავბაუი

ახეთი მუარი დასავრდენი სწორედ თეატრი ეყო. სექტაბელზე მავრებენდი არ დადიდა ცროვად სექტაბელზე ათამდე მავრებელი თო თქდა. პრესაც საკუთად მკაცრად აკრატყიდა თეატრს და რეკრანინაზილიც მუთითებდა. თეატრის მახინჯელი ხელმძღვანელებისათვის კი ძნელი ეყო ამ სწორი ახალი მონახვა, რომელმაც უნდა დამავარეოთ ხალხი ეტიკის თეატრს და რომელმაც უნდა მიუხედავად იდურ-მხატვრული და ესტეტიკური ვარაქონა. ვანადადეს კომისარიატმა ჩაატარა რამდენიმე სხედალური თამაში. თამაშიც იყენენ იმის მომზადებით, რომ სურნის ღირებით შეეუბნებოდა თეატრი სტუდენტ მუშაობაზე ვახსოვოდა.

სწორედ ამ დროს ჩამოვიდა რუსეთიდან კობტი მარჯანაშვილი, რომელსაც თან ჩამოჰყავა რუსეთის სხვადასხვა თეატრებში მუშაობის მეოთხედი საუფრის ვამოცილებდა. იგი დაესწრო ვანადადეს კომისარიატის ერთერთ სხდომას, რომელზედაც თეატრის დახურვის საკითხი იდგა.

კობტი მარჯანაშვილს სწავლოდა თეატრის მხახობების და სათავაშო ხაღდა მართლის ვანახლებას.

კობტი მარჯანაშვილი შეუდგა „ცხტრის წყაროს“ დადგმას. მას 1919 წელს „ცხტრის წყარო“ დადგმული მქონდა კიევი, სადაც დადი წარმატება ხედა წილად ეს ის პერიოდი ეყო, როცა კიევის თეატრ-

ვავრდილები შესეოდენ და ქალბის ახლომდებარე სოფლებში საკვდრო-ხასიცილოდა ზრდილები მიმდინარეობდა. ზრდილის პაპობით და შტრისაღმი უდიდესი სიძულვილი ვამსჯავოლო ვარსაკებლი სექტაბელიდან პირდაპირ ფრონტზე მივიდნენ. სექტაბელში დადი რომლი თამაზს ხატებოთა უტარაის რაოგორე კუბტრულად, იხე უნდალიტორე ცხოვრებლი და იმათი შეზიზინებლი ახ ეყო, რომ კ. მარჯანაშვილი კიევის თეატრის პირველ კომისარედ დაინშინა. ამ სექტაბელს დასაძამ მიხეა ახლად შექმნილი რესპუბლიკის პროლიტარულ კულტურას, კერძოდ, თეატრს.

ამ სექტაბელს უდიდესი მნიშვნელობა მქონდა ახალგაზრდა საბჭოთა საქართველოში, სადაც თეატრის პროლეტმა ასე მწავიდე დგდა.

...ვანაშავდა რომლებ, დაიწყო რეპეტიციები... რომი თვის შემდეგ — 25 ნოემბერს, შედგა პირემიერა. სექტაბელმა მოახლოვა მავრებელი ვანაშავდა რჩენა, რომ თეატრი ვავრებებელი მუშაობას და დიდ წარმატებასაც მიალექდა.

სექტაბელის ახეთი წარმატება კ. მარჯანაშვილის რევიზორულმა ვადამუშავებამ ვანაშავდა. მან ქართველ თეატრს ახალი კომპონენტები შეიტანა — შექმნა სინთეზური სექტაბელი; სექტაბელში შეიტანა პლასტატური მონახვა და

მუსიკა. კობტი მარჯანაშვილმა ქართველ თეატრში სრული რეფორმა მოახდინა და სწორი გზაზე დააქენა იგი.

კობტი მარჯანაშვილი როცა „ცხტრის წყაროზე“ იწყებდა მუშაობას, კომპოზიტორად თამარ ვახვახუშვილი მინიჭა, ხოლო მხატვარ-ვაგფორმებელი — სიამონ-ერისთავი.

სექტაბელის ესტრეზთან არსებობის ნახატი, რომელიც ვაჩრო საოკავდობისათვის დიდმდე მუშაობა ეყო. რეპეტიციების მსვლდობის დროს სიამონ-ერისთავმა სცენას და კოსტუმების ესკიზების ვარდა ამ სექტაბელში მინაწილ მხახობის მეგობრული შერე დაძაბა. სცენაზე ა. ვახვახუშვილი, ტ. აბაშიძე, დ. დავითაშვილი, ა. ვახვახუშვილი, ი. დავითაშვილი, უ. ჩხეიძე, ს. ფორთლანია, ნ. გიცორიძე, პ. კროშველი, რომილოვანი — თ. ვახვახუშვილი, დ. ბრეჯინაი — აღ. გველესიანი, მთევ — დ. მთავია, დიდუფლო — დ. ქიქოძე, აღ. წუწუნავა და კობტი მარჯანაშვილის მეუღლე.

ეს მეგობრული შერე ისტორია იმ დიდი წარსულთა, როცა საფუძვლი ეყრებოდა ახალ საბჭოთა კულტურის და ხელყოფნას.

გუზაბ მინარაქიძე

თითქმის ზკოსკოსი

□ ისრაელი მცხოვრებ ქალ მხოლოდ მანინ აქვს შეუდღესთან განყოფილებაზე წერა, როცა ამა- წუ თანხმობას განცხადებს მისი ქმარი.

□ კვირის მხოლოდ დედამთილის ნებართვით შეუძ- ლაა... მეორედ გახოვება.

□ თამბაქოს მაწარმოების სააგენტოვად 1976 წელს ინგლისში დაიბარა 1 მილიონი ფუნტი სტერ- ლინგი.

ამავე წელს ინგლისის სხვადასხვა ფარგება თა- ვიანი მიერ გამოშვებული სიგარეტების რეკლამაზე დაბრკე... 80-ჯერ მეტი თანხა.

□ ამერიკის შეერთებულ შტატებში 1960 წლი- დან 1974 წლამდე "ოსასალბომა დაახლოებით 18 პროცენტით გაიზარდა.

ამვე პერიოდში ამერიკაში დანაშაულობათა შემთხვევები გაიზარდა... 2-ჯერ და უფრო მეტად.

□ ამერიკელ სპეციალისტები თვლიან, რომ ახალმა ჩქარონულმა პორბანქანამ, რომელიც წუთო- ში 350.000 ბარენს ატეობს, შეიძლება სერიოზული ზიანი მიყუდოს... კბილის ექმს.

კბილის ბურღის ღრის ექიმის სახე ეტრქვევა ემალის მილიონობით ნაწილად. ან ნაწილადკმა ადგილი შესაძლებელია გამოიწვიონ სხვადასხვა და- ავლება, მხედველობისა და სმენის დაქვეითება.

□ ქაიროში ამას წინათ გუბერნატორის შვილს უპატარაო ძაღლმა უჭინა.

□ სპეციალისტებმა დაადგინეს, რომ დაიხაზილი იკაშის ფუნდუსის ღრის ბარკავს... 2.700 კოლო- რიას.

მისი ბულის ხისშირი აღწევს... 140 დარტემას წუთში.

□ დღი ხნის ძმების შემდეგ ნეაპოლიშმა ფი- ლოსოფიის მანქანდებმა პაოლი პარლტამ რი- გორკ აწვა ათავა ნაშურო.

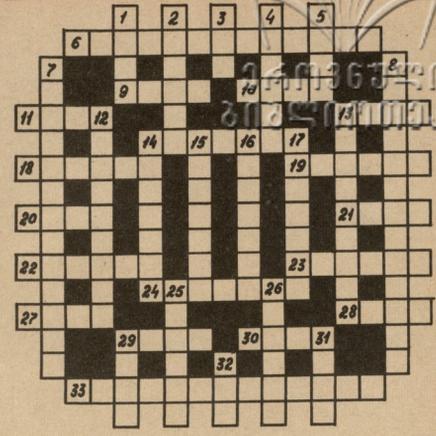
ამას წინათ მან შუშობა დაიწყო... მეგოვად.

□ შრომობიში უკლებლად მოკლე მტრისა სტამ- ბულში, ამ მტრობობილტვის სიგრძეა... 810 მიტრი.

□ ყველაზე ღრმა მტრისა ფუნქიაში... მისი ზო- გიერობი ხაღდური მოთავსებულმა 100 მტრის სიღ- რებში.

მსოფლიოში ყველაზე მაღალი მტრისა ქალქ მე- ხიკოში.

□ მტრობი გაყვანილია ზღვის დონიდან... 2.270 მტრის სიმაღლეზე.

მარჯვნივ: 6. ვილიონის იტალიელი ისტატი; 9. უცნობი ან ცვლილი სიდიდე; 10. დედნის პარი; 11. ზუთისებობა ოჯახის თვისება; 13. საუფლო, სა- მფლო, საბატონო ძველად; 14. ქართული ფეხბურთელი; 18. ზნის მოქმედბე- თი გვარი; 19. გრძელ ფართო წამისასამბა; 20. საარტივული ბიულტენის ჩასაყ- რული ყუთი; 21. პერსონიკი კინოფილმები "შუბრი ევლის სერენადა"; 22. უწერული ქართველობის პიონერი; 23. კ. გამსახურდიანის ნაწარმოების პერ- სონაჟი; 24. სსრ კავშირში ორბობიანი წლების საუკეთესო მგებრი ფეხბურ- თის; 27. წყარო ოკეანის ტენწლი და სხედწმუფო; 28. კონტინენტი; 29. საჭრთველის მდინარე; 30. კავკასიონის მხედრული; 33. ზინის მიერ დღეს- თებულ "ვეფხისტყაისის" გამომკველი.

შეშლად: 1. წყლის სადენი საგანგებო თბილი; 2. ჰომეროსის პოემა; 3. მავრი შოსი ქანი; 4. სოციალისტიკი მოწვევლის ოგანიზაციის ერთ- ერთი ფორმა; 5. ერთწლოვანი მცენარისგან დამზადებულ საცხები; 7. კვე- ხისტყაისის" დამსტრათებელი და გადმწერი; 8. ქართველი მოგზადაგი; 12. ნინოს სახეობა; 13. მოსალბობის ყანბითლობის დაიქვსათვის სპირთი დონ- სიტებობა ერთობლობა; 14. მკერდისკოვლ გამოკლევის მართი ავამბ- ყოფისათვის ქვიფილი ამოკვეთა; 15. აბლ-ახალი ძაღლის შესაქანი წყარო; 16. სუბტროპიკული ხე; 17. საფორტო ჯაზანი; 25. გადასატარი საცხები; 26. უწე- რთის საარტიკო კლები; 29. გრიანი; 31. სიმღერა ერთი ხმისათვის; 32. ცეცხლის ანაწენი.

სსრ კავშირის 1978 წლის ჩემპიონი ფეხბურთის თბილისის "დინამო". ზემო სურათზე - გენდის კაპიტანი მანუჩარ მაჩაიძე. თარხან არ ჩე- ვაძის ფოტო.

გამარჯვებულნი

გახსულ წელს ეურნალ "ღროსის" ივნისის ნომერში (გარეიანის მე- ხამე გვერდი) გამოქვეყნდა ჩვენი ფოტოკორესპონდენტის ვიქტორ ჭიკინა- ნის რამდენიმე ფოტოსურათი.

რედაქციამ შესთავაზა "ღროსის" მკითხველებს, რომ ამ უტეპტო ფოტო- სურათებისათვის თვითონ მოუჭერებინათ და რედაქციაში გამოეგზავნათ და- კონერა, ზუსტად და მახვილონიერული წარწერები.

ჩვენ უამრავი წერილი მივაღეთ. გამოქვეყნებული ფოტოსურათებისთვის წარწერები გამოგვიგზავნეს საქართველოს ყველა რაიონიდან: თავიდან წინა-

დაღებებს გვერდინდ მუშები, ვლებები, ინტელიგენციის წარმომადგენლები, მოსახლეობა.

რედაქციამ გულსამიზთი განიხილა ყველა შემოსული წერილი და მათ შო- რის საუკეთესოდ სცნო თბილისელი პაპა ტატიშვილის მიერ გამოგზავნილი ფოტოსურათების წარწერები.

პაპა ტატიშვილის რედაქცია ერთი წლით გამოუწერს ეურნალ "ღროსის". შემოსული წერილობა შორის ყველაზე მეტი წარმონაბა დამხმარება, აჭრე- ვე შობისა იაზილბობა და ნათესო სკეიას მიერ გამოგზავნილმა ფოტოსურათე- ბის წარწერებმა.

გაღვივა ახანუობად 14 XII-78 წ., სელმოწერილია დასახებუად 26 I-78 წ., ქალაღის ზომა 10x1081წ., ფოზიოტური ნაბედი ფურცელი 5წ., პირბობითი ნაბედი ფურცელი 8წ., საალრიცხვო- საგამომცემლო თამაბი 4ბ, ტირაჟი 25.000, შეკვ. 3150 ფლ 00021 ფასი 30 კაბ.

Ежемесячный общественно-политический и литературно-художественный журнал «Дროს» (на грузинском языке) Издательство ЦК КП Грузии

საქ. კავ. ცი-ის გამოცემლობის სტამბა, თბილისი, ლენინის ქ. № 14. Типография издательства ЦК КП Грузии, Тбилиси, ул. Ленина, 14

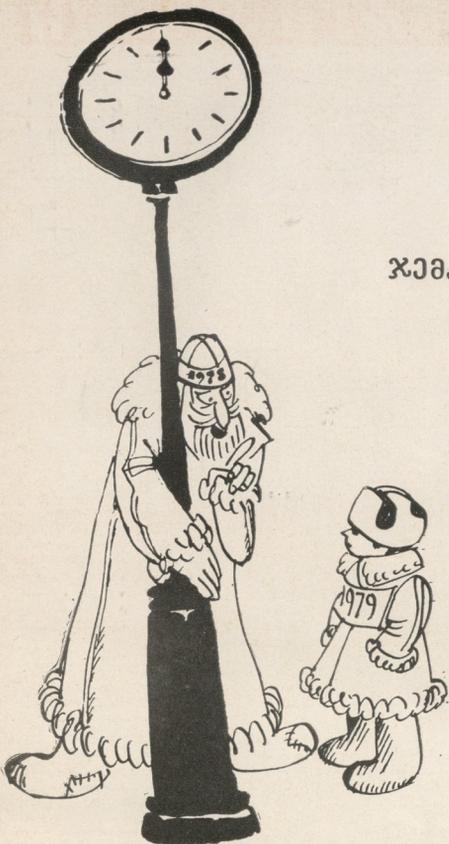
რედაქციის მისამართი 380008, თბილისი 8, რუსთაველის პრ. 48 ტელ. - მი. რედაქტორის - 99-54-86, პ/მგ. მდენის - 99-82-69, განყოფილების გამგებების - 99-28-43, 99-01-89.

რედაქციაში შემოსული მასალა ავტორს არ უბრუნდება.

მხატვარი

ჯემალ ლოლუა

— ქვეიანად იუავი, ბიძია, უურძნის დიდი მოსხვალი მოგელის, არ გალოთდე!

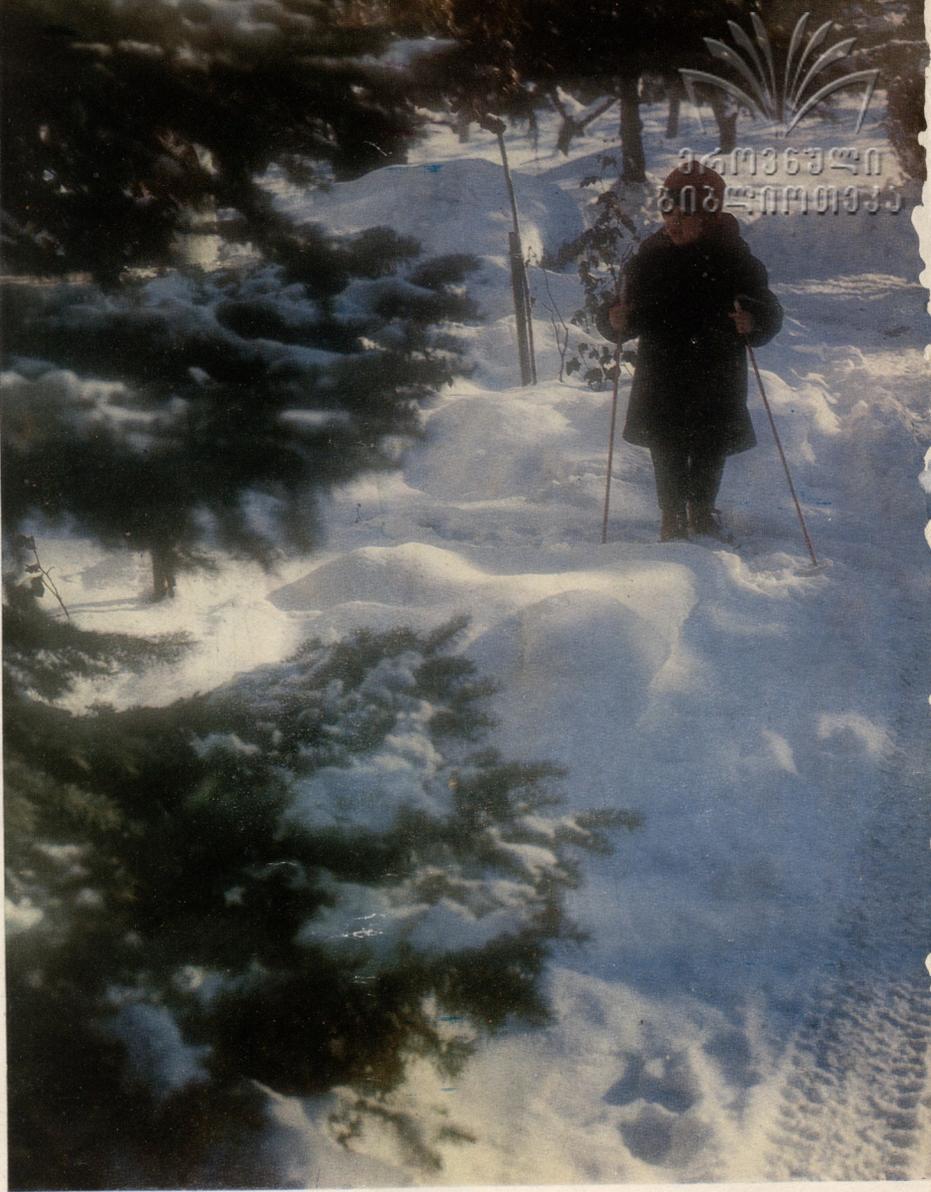
— ახლა უფას თასიცი, რომ მოვიოვოთ, არ იქნება ურიოო!

— რამდენ ლირიანი, თო იანი?

— ქალო, დამისხი ჩაი!

— ახლა მოგინდა ჩაის სმა, ქვეერები რომ ვესყლება ლვინით?!

ზამთარი.

თარხან არჩვადის ფოტო.